

**KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS**

ĮSAKYMAS

**DĖL KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS PSICHOAKTYVIAS MEDŽIAGAS
ŽALINGAI VARTOJANČIŲ AR PRIKLAUSOMYBĖS LIGOMIS SERGANČIŲ ASMENŲ
INTEGRUOTOS PAGALBOS SISTEMOS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

Nr.
Klaipėda

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019-10-02 įsakymu Nr. V-1121 „Dėl finansavimo skyrimo projektui, pateiktam pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ įgyvendinimo priemonę Nr. 08.4.2-ESFA-V-621 „Priklausomybės ligų profilaktikos, diagnostikos ir gydymo kokybės ir prieinamumo gerinimas“, atsižvelgdamas į Respublikinio priklausomybės ligų centro 2021 m. vasario 4 d. raštą Nr. 2.9-(2.3)-(2.10-58)-82 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės psichoaktyvias medžiagas žalingai vartojančių ar priklausomybės ligomis sergančių asmenų integruotos pagalbos sistemos tvarkos aprašo“,

t v i r t i n u Klaipėdos miesto savivaldybės psichoaktyvias medžiagas žalingai vartojančių ar priklausomybės ligomis sergančių asmenų integruotos pagalbos sistemos tvarkos aprašą (pridedama).

Savivaldybės administracijos direktorius

Gintaras Neniškis

PATVIRTINTA
Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
direktoriaus
įsakymu Nr.

**KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS
PSICHOAKTYVIAS MEDŽIAGAS ŽALINGAI VARTOJANČIŲ AR
PRIKLAUSOMYBĖS LIGOMIS SERGANČIŲ ASMENŲ
INTEGRUOTOS PAGALBOS SISTEMOS TVARKOS APRAŠAS**

TURINYS

ĮVADAS.....	3
I. BENDRA INFORMACIJA.....	5
II. INTEGRUOTŲ PASLAUGŲ ŽALINGAI VARTOJANTIEMS AR PRIKLAUSOMYBĖS LIGOMIS SERGANTIEMS TEIKIMO ETAPAI.....	7
III. INTEGRUOTŲ PASLAUGŲ ŽALINGAI VARTOJANTIEMS AR PRIKLAUSOMYBĖS LIGOMIS SERGANTIEMS TEIKIMO TVARKA IR TERMINAI.....	9
IV. TVARKOS APRAŠO PASLAUGŲ GAVĖJO TEISĖS.....	13
V. PASLAUGŲ TEIKIMO, ĮGYVENDINANT TVARKOS APRAŠĄ, PRINCIPAI IR ETIKA.....	14
VI. INFORMACIJOS TARP TVARKOS APRAŠĄ VYKLANČIŲ SPECIALISTŲ, ĮSTAIGŲ IR KT. KEITIMOSI TVARKA IR ATVEJO VADYBA.....	16
VII. INFORMACIJOS TEIKIMAS PASLAUGOS GAVĖJUI.....	17
VIII. SUTEIKTŲ PASLAUGŲ REZULTAI, JŲ MONITORINGAS IR VERTINIMAS.....	18
PRIEDAS Nr. 1.....	21
PRIEDAS Nr. 2.....	22
PRIEDAS Nr. 3.....	29

IVADAS

2018 m. Klaipėdos visuomenės sveikatos biuras atlikto tyrimą „Klaipėdos miesto savivaldybės suaugusiųjų gyvenamosios tyrimo analizė“. Tyrimo tikslas – įvertinti Klaipėdos miesto savivaldybės suaugusiųjų gyvenamosios, elgsenos ir sveikatos ypatumus. Tyrime dalyvavo suaugęs asmenys nuo 18 m. Tyrimu aiškintasi ir gyventojų rizikinga elgsena. Paklausus suaugusiųjų apie alkoholio vartojimą, per pastarąsias 30 dienų kartą per savaitę ir dažniau alkoholinius gėrimus vartojo kas penktas apklausos dalyvis Klaipėdoje (20,6 proc.) ir Lietuvoje (22 proc.), o per pastaruosius 12 mėnesių kartą per savaitę ir dažniau – kas šeštas tiek Klaipėdoje (16,8 proc.), tiek Lietuvoje (15,7 proc.). Klaipėdoje bent kartą alkoholinių gėrimų per pastaruosius 12 mėnesių vartojo didžioji dalis apklaustųjų (75,4 proc.), daugiau vyrų nei moterų. Bent kartą alkoholinių gėrimų per pastarąsias 30 dienų vartojo pusė tiriamųjų (53,8 proc.), daugiau vyrų nei moterų.

Per pastarąsias 30 dienų bent kartą narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo vartojo 2,2 proc. respondentų Klaipėdoje (daugiau vyrų nei moterų) ir 2,1 proc. Lietuvoje, per pastaruosius 12 mėnesių – 3,8 proc. respondentų Klaipėdoje (daugiau vyrų nei moterų) ir 3,2 proc. Lietuvoje.

Analizuojant nepilnamečių, kurie vartoja psichotropines medžiagas ir kurie dėl to turi problemų su policijos pareigūnais, problemas pastebima, kad nepilnamečiai 2020 m. daugiau vartojo alkoholinių gėrimų nei 2019 m. (2019 m. – 51 nepilnametis, 2020 m. – 65 nepilnamečiai). Šiek tiek sumažėjo narkotinių medžiagų vartojimo tarp nepilnamečių (2019 m. – 17 nepilnamečių, 2020 m. – 12 nepilnamečių).

Užkrečiamosios ligos, tokios kaip ŽIV ir virusiniai hepatitai B, C, yra glaudžiai susijusios su narkotikų vartojimu. Narkotikų švirkštimosi ir infekcijų perdavimo ryšys neabejotinas. Pasaulinė sveikatos organizacija, Jungtinės Tautos žalos mažinimo programos rekomenduoja kaip efektyviausią ŽIV prevenciją tarp švirkščiamų narkotikų vartotojų. Viena iš žalos mažinimo programos priemonių – žemo slenksčio paslaugų narkotikų vartotojams kabinetų veikla – vykdoma ir Klaipėdoje. Šie kabinetai ne tik aprūpina paslaugų gavėjus, nepasirengusius atsisakyti psichotropinių medžiagų vartojimo ne gydymo tikslui, švaria švirkštimosi įranga, bet ir siekia keisti jų rizikingą elgseną, susijusią su narkotikų vartojimu bei infekcijų (ŽIV, hepatito B, C ir kt.) plitimu. 2017 m. atlikto tyrimo kabinetuose rezultatai parodė, kad: 2017 m. respondentai, paklausti, kokią įtaką kabinetas daro jų elgesio pokyčiams, pažymėjo, jog jie ėmė taikyti saugesnius švirkštimosi būdus (56 proc.), pradėjo rinkti gatvėse besimėtančius švirkštus ir atnešti juos į kabinetą (55 proc.), sumažino vartojamo narkotiko kiekį (29 proc.) bei injekcijų skaičių (43 proc.). Tyrimas nustatė, kad 2001 m. 58 proc., o 2017 m. 87 proc. respondentų norėtų nustoti vartoti narkotikus. Ir respondentai, kurie dažnai lankosi kabinete, mano, jog tai jiems padaryti yra reali galimybė. 2001 m. tyrimo metu net 70 proc. respondentų atsakė, kad realiai įgyvendino šią galimybę, t.y. gydėsi nuo priklausomybės narkotikams, 2017 m. – 61 proc. Tyrimas parodė, kad kabinetų veikla turi teigiamos įtakos švirkščiamųjų narkotikų vartotojų rizikingo elgesio pokyčiams: jų elgsena, švirkščiantis narkotikus, tapo mažiau rizikinga; elgsena lytinių santykių metu taip pat mažiau rizikinga; nemaža dalis klientų nori nustoti vartoti narkotikus ir kuo jie dažniau lankosi kabinete, tuo didesnės galimybės sustiprinti jų motyvaciją keisti elgesį ir pradėti siekti pokyčių.

Siekiant padėti asmenims įveikti sunkumus, kylančius dėl psichoaktyvių medžiagų vartojimo, būtinas įstaigų bendradarbiavimas, koordinuotas pagalbos teikimas visiems Klaipėdos miesto gyventojams, kuriems ši pagalba yra aktuali.

Žmogui, kuris serga priklausomybių liga, nepakanka vien medicininės pagalbos ar socialinio darbuotojo teikiamos pagalbos. Dažnai tai būna asmenys, kuriems taip pat reikalinga šalia medicininės pagalbos ir socialinio darbuotojo pagalba, palaikymas, savitarpio pagalbos grupės, psichologinė pagalba, dažnai reikalingas ir bendradarbiavimas su teisėsaugos institucijomis, įsidarbinimo paslaugos. Skirtingose įstaigose teikiamos skirtingos paslaugos, tačiau jos nėra koordinuojamos, informacija (teisės aktų ir kompetencijos ribose) apie asmenį nėra perduodama

kitai įstaigai, kad būtų galima užtikrinti paslaugų tęstinumą. Šiuo metu Klaipėdos mieste dažniausiai pasitaikanti praktika yra rekomenduoti žmogui, kur jis galėtų gauti paslaugas, tačiau kas jį galėtų palydėti (jei yra poreikis) ir padėti esant problemoms, jei su asmeniu nedirba socialinis darbuotojas, nėra. Pagalbos priemonės nėra prievartinės, žmogus turi norėti priimti pagalbą, tačiau, jei asmuo atsisako pagalbos, jam pagalba nėra teikiama.

Klaipėdos miesto savivaldybės psichoaktyvias medžiagas žalingai vartojančių ar priklausomybės ligomis sergančių asmenų integruotos pagalbos sistemos tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja integruotų paslaugų žalingai vartojantiems ar priklausomybės ligomis sergantiems teikimo etapus, teikimo tvarką, terminus, principus ir etiką, informacijos tarp specialistų, įstaigų keitimosi tvarką ir atvejo vadybą, suteiktų paslaugų vertinimą.

Aprašo tikslas – sukurti ir įdiegti integruotą priklausomybės nuo alkoholio bei kitų psichoaktyviųjų medžiagų gydymo bei socialinės integracijos sistemą Klaipėdos mieste, kuri padidintų asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros bei socialinių paslaugų prieinamumą ir kokybę asmenims, piktnaudžiaujantiems alkoholiu ir kitomis psichoaktyviomis medžiagomis ir priklausomiems nuo jų, socialinę riziką patiriančios šeimoms bei jose gyvenantiems vaikams, mažinant jų socialinę atskirtį, gerinti ankstyvosios intervencijos, specializuoto priklausomybių gydymo, socialinės integracijos bei žemo slenksčio paslaugų prieinamumą ir kokybę suaugusiems asmenims ir vaikams.

Uždaviniai:

- skatinti nevyriausybinį organizacijų įsitraukimą į pagalbos teikimą asmenims, turintiems priklausomybes nuo alkoholio bei kitų psichoaktyviųjų medžiagų, ir jų artimiesiems;
- siekiant užtikrinti medicininių, psichologinių bei socialinių paslaugų įvairovę, skatinti įvairių organizacijų bei tarnybų tinklo kūrimąsi;
- skatinti sveikatos, socialinių, švietimo įstaigų, teisėsaugos institucijų bei nevyriausybinių sektoriaus bendradarbiavimą.

Šis aprašas skirtas sveikatos, socialinių įstaigų, teisėsaugos institucijų specialistams, nevyriausybinių sektoriaus atstovams ir kitų institucijų atstovams, kurie teikia pagalbą asmenims, turintiems priklausomybių problemą. Aprašas taikomas visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, dalyvaujantiems Klaipėdos miesto savivaldybės psichoaktyvias medžiagas žalingai vartojančių ar priklausomybės ligomis sergančių asmenų integruotos pagalbos sistemoje.

BĮ Klaipėdos visuomenės sveikatos biuras yra patvirtinęs vieną iš algoritmų – psichiką veikiančių medžiagų vartojimo neigiamo poveikio sveikatai mažinimas ([https://www.sveikatosbiuras.lt/files/Main/files/Psichoaktyvi%C5%B3%20med%C5%BEiag%C5%B3%20algoritmas%20Klaipeda\(4\).pdf](https://www.sveikatosbiuras.lt/files/Main/files/Psichoaktyvi%C5%B3%20med%C5%BEiag%C5%B3%20algoritmas%20Klaipeda(4).pdf)). Su šiuo ir kitais patvirtintais algoritmais Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biure dirba jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų koordinatorius. Šis Aprašas prisidės prie jau esamų algoritmų ir praplės paslaugų spektrą visų amžiaus grupių asmenims, vartojantiems psichoaktyvias medžiagas, palankiomis paslaugomis.

Apraše nurodomos Klaipėdos miesto įstaigos, kurios teikia pagalbą ir tarpusavyje bendradarbiauja (priedas Nr. 2).

Dokumentai, susiję su Aprašo vykdymu:

Ankstyvosios intervencijos programos Klaipėdos miesto savivaldybėje vykdymo tvarkos aprašas, patvirtintas Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktorius 2018 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. AD1-985 „Dėl Ankstyvosios intervencijos programos Klaipėdos miesto savivaldybėje vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. rugsėjo 13 d. nutarimu Nr. 743 „Dėl įpareigojimo dalyvauti alkoholizmo ir narkomanijos prevencijos, ankstyvosios intervencijos ir sveikatos priežiūros programose (kursuose) vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. V-60/V-39 „Dėl Ankstyvosios intervencijos vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2019 m. vasario 21 d. sprendimas Nr. T2-43 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės 2019–2022 metų visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos patvirtinimo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2019 m. liepos 25 d. sprendimas Nr. T2-196 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės narkotikų kontrolės komisijos sudarymo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2019 m. gegužės 30 d. sprendimas Nr. T2-151 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2015 m. rugsėjo 24 d. sprendimo Nr. T2-257 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės narkotikų kontrolės komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2019 m. liepos 25 d. sprendimas Nr. T2-197 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybos sudarymo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2015 m. rugsėjo 24 d. sprendimas Nr. T2-255 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybos nuostatų patvirtinimo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2009 m. gegužės 29 d. sprendimas Nr. T2-205 „Dėl Biudžetinės įstaigos Klaipėdos miesto nakvynės namų nuostatų patvirtinimo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2008 m. birželio 5 d. sprendimas Nr. T2-189 „Dėl biudžetinės įstaigos Klaipėdos miesto vaiko krizių centro pavadinimo pakeitimo ir nuostatų patvirtinimo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2018 m. rugsėjo 27 d. sprendimas Nr. T2-201 „Dėl Socialinių išmokų teikimo asmenims, patiriantiems socialinę riziką, tvarkos aprašo patvirtinimo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2020 m. gruodžio 23 d. Nr. T2-315 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės socialinių paslaugų 2021 metų plano patvirtinimo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2019 m. kovo 21 d. Nr. T2- 65 „Dėl Socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos teikimo socialinę riziką patiriančioms šeimoms tvarkos aprašo patvirtinimo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2021 m. sausio 28 d. Nr. T2-11 „Dėl Socialinių paslaugų teikimo vaikams tvarkos aprašo patvirtinimo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos 2020 m. rugpjūčio 5 d. įsakymas Nr. AD1-875 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų plėtros plano 2020–2023 m. patvirtinimo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2021 m. sausio 26 d. įsakymas Nr. AD1-123 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir darbo reglamento tvirtinimo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. balandžio 29 d. įsakymas Nr. AD1-571 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės bendro darbo su šeimomis tarpinstitucinės grupės sudarymo“;

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. balandžio 6 d. įsakymas Nr. AD1-463 „Dėl Bendro darbo su šeimomis organizavimo ir koordinavimo Klaipėdos miesto savivaldybėje tvarkos aprašo patvirtinimo“.

I. BENDRA INFORMACIJA

1.1. Apraše vartojamos sąvokos:

1.1.1. **Ankstyvoji intervencija** – psichologinių, socialinių, pedagoginių pagalbos priemonių teikimas vaikams po to, kai nustatoma, kad jie eksperimentuoja ir (ar) nereguliariai vartoja alkoholį ir (ar) narkotikus, skatinant nevartoti šių medžiagų. Teikiant ankstyvosios intervencijos paslaugas siekiama motyvuoti vaiką atsisakyti alkoholio ir (ar) narkotikų vartojimo. Ankstyvosios intervencijos esmė – didinti motyvaciją atsisakyti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo bei rizikingų elgesio modelių.

1.1.2. **Eksperimentuojantys alkoholiu ir (ar) narkotikais vaikai** – tai vaikai, kurie minėtas medžiagas vartoja smalsumo vedini ir (ar) siekdami išbandyti jų poveikį.

1.1.3. **Priklausomybės konsultavimo paslaugos** – individualias ir (ar) grupines konsultacijas vienijančių priemonių visuma, kuria siekiama padėti alkoholį vartojantiems asmenims mažinti vartojimą ar visai jo atsisakyti, mažinti alkoholio vartojimo keliamą žalą asmeniui ir visuomenei, įskaitant alkoholį vartojančių asmenų šeimos narių konsultavimą dėl alkoholį vartojančio asmens keliamų problemų sprendimo būdų.

1.1.4. **Priklausomybės konsultantas** – ne jaunesnis kaip 18 metų asmuo, išklauses priklausomybės konsultantams skirtus mokymus pagal neformalaus mokymo programą, suderintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka, arba kitus lygiaverčius mokymus, kurių lygiavertiškumas patikrintas sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka, ir turintis tai patvirtinantį dokumentą.

1.1.5. **Žemo slenksčio paslaugos** – taip, kaip apibrėžta Žemo slenksčio paslaugų teikimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-584 „Dėl Žemo slenksčio paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

1.1.6. **Žemo slenksčio paslaugų kabinetai** – taip kaip apibrėžta Žemo slenksčio paslaugų teikimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-584 „Dėl Žemo slenksčio paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

1.1.7. **Integruota sveikatos priežiūra** – tai darni paslaugų finansavimo, organizavimo ir valdymo modelių ir metodų sistema, siekiant užtikrinti gydymo ir priežiūros sektorių tęstinumą, suderinamumą, bendradarbiavimą. Šių modelių ir metodų tikslas – pacientams su sudėtingais ir ilgalaikiais sveikatos sutrikimais, kada yra poreikis ilgą laiką gauti daug paslaugų iš skirtingų paslaugų teikėjų, pagerinti priežiūros ir gyvenimo kokybę, paslaugų vartotojų pasitenkinimą bei tobulinti sistemos efektyvumą (Kodner D, Spreeuwenberg C. Integrated care: meaning, logic, applications, and implications. International Journal of Integrated Care, v. 2, 2002). Sveikatos priežiūros paslaugos gali būti integruojamos tiek horizontaliu lygmeniu (pvz., gerinant specialistų komandinį darbą), tiek ir vertikaliu lygmeniu, kuomet užtikrinamas gydymo ir priežiūros tęstinumas tarp pirminio, antrinio ir tretinio lygio.

1.1.8. **Socialinės integracijos paslaugos** – paslaugos, skirtos asmenų, priklausomų nuo psichoaktyvių medžiagų, integracijai į visuomenę ir darbo rinką. Socialinės integracijos paslaugos apima medicininės, profesinės ir socialinės reabilitacijos paslaugų teikimą. Socialinės rizikos šeima – kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme. Asmenys, piktnaudžiaujantys alkoholiu ir kitomis psichoaktyviosiomis medžiagomis, – tai asmenys, turintys psichikos ir elgesio sutrikimus, vartojant psichoaktyviasias medžiagas, atitinkamai pagal Tarptautinių ligų kodus (TLK) F10-F19.

1.1.9. **Asmuo, sergantis priklausomybės nuo psichoaktyvių medžiagų ligomis** (toliau vadinama – sergantysis priklausomybės ligomis) – asmuo, kuriam nustatytas priklausomybės nuo alkoholio, narkotinių bei psichotropinių medžiagų sindromas¹.

1.1.10. **Asmenų, sergančių priklausomybės nuo psichoaktyvių medžiagų ligomis, integracija į visuomenę** – asmenų, sergančių priklausomybės nuo psichoaktyvių medžiagų ligomis, gydymo ir reabilitacijos procesas, kurio metu teikiamos minėtų asmenų poreikius atitinkančios medicininės, psichologinės ir socialinės paslaugos, siekiant padėti priklausomam asmeniui atsisakyti alkoholio, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo bei padėti atstatyti gebėjimus, ryšius su šeima ir bendruomene bei įsijungti į darbo rinką².

Kitas Apraše vartojamas sąvokas nustato Lietuvos Respublikos įstatymai ir jų įgyvendinamieji teisės aktai.

¹ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. spalio 4 d. įsakymas Nr. 129/518 „Dėl asmenų, sergančių priklausomybės nuo psichoaktyviųjų medžiagų ligomis, integracijos į visuomenę koncepcijos patvirtinimo“

² Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. spalio 4 d. įsakymas Nr. 129/518 „Dėl asmenų, sergančių priklausomybės nuo psichoaktyviųjų medžiagų ligomis, integracijos į visuomenę koncepcijos patvirtinimo“

II. INTEGRUOTŲ PASLAUGŲ ŽALINGAI VARTOJANTIEMS AR PRIKLAUSOMYBĖS LIGOMIS SERGANČIEMS TEIKIMO ETAPAI

2.1. Problemos / poreikio identifikavimo etapas – tai etapas, kai yra nustatoma kliento pagrindinė problema ir poreikiai pagalbai. Nustačius problemas ir poreikius pagalbai, klientas yra nukreipiamas į atitinkamą specializuotą įstaigą: medicininę, socialinių paslaugų, teisėsaugos institucijas, Vaikų teisių ir įvaikinimo tarnybas, nevyriausybinės organizacijas, Visuomenės sveikatos biurą. Išsiaiškinus kliento problemas ir jų priežastis, nustatoma, kokia pagalba reikalinga: skubi medicininė, skubi nemedicininė, planinė medicininė, planinė nemedicininė. Kliento problemas identifikuoja tos įstaigos darbuotojas, į kurią jis pirmiausiai pateko.

2.1.1. Skubi medicininė pagalba – teikiama asmeniui perdozavus narkotikų ar apsinuodijus kitomis psichiką veikiančioms medžiagomis (alkoholis, alkoholio surogatai, medikamentai ir kt.). Įvertinus poreikį gauti tokią pagalbą, įtraukiamos atsakingos tarnybos: GMP (skambinama tel.112), Klaipėdos universitetinė ligoninė, Respublikinė Klaipėdos ligoninė, Klaipėdos vaikų ligoninė.

GMP suteikia tik skubią medicininę pagalbą. Paramedikai, dirbantys GMP, įvertina kliento būklę ir nukreipia į tinkamą asmens sveikatos priežiūros įstaigą.

Klaipėdos universitetinėje ligoninėje ir Respublikinėje Klaipėdos ligoninėje klientas yra apžiūrimas budinčio gydytojo, nustatoma, kokia paslauga yra reikalinga: ambulatorinė ar stacionarinė. Budintis gydytojas nustatęs poreikį gydyti klientą įstaigos stacionare, nukreipia jį į gydymo įstaigos stacionarinį skyrių. Jeigu paciento somatinė būklė įvertinama, kad gali gydytis ambulatoriškai, jam yra išrašomas siuntimas tęsti gydymą pasirinktoje gydymo įstaigoje, lankantis pas gydytoją psichiatrą ar šeimos gydytoją.

Įtarus, kad klientas yra apsinuodijęs narkotinėmis medžiagomis (opioidais), galima suleisti Naloksono 1,0 ml. Naloksono gali turėti pats klientas arba jo aplinkoje esantys žmonės, taip pat policijos pareigūnai, iškviešti į įvykio vietą.

2.1.2. Skubi nemedicininė pagalba – teikiama asmeniui, turinčiam psichologinių ir (ar) socialinių problemų, kurias reikia spręsti neatidėliotinai, siekiant užtikrinti saugumą klientui ir jo aplinkai. Šią pagalbą suteikia įstaigos, teikiančios psichologinę ir socialinę paslaugą, laikino apgyvendinimo paslaugas teikiančios įstaigos (nakvynės namai, krizių centrai), Vaikų teisių ir įvaikinimo tarnybos, nevyriausybinių organizacijų, teisėsaugos institucijų.

Nustačius problemos pobūdį pagal paslaugų suteikimo poreikį, klientas nukreipiamas į atitinkamą įstaigą ir (ar) organizaciją. Iškilusios problemos gali būti šios: poreikis psichologinei pagalbai, socialinio darbuotojo pagalbai, apgyvendinimo paslaugoms, konsultacijos pas priklausomybės ligų konsultantą, vaikų nepriežiūros problema. Asmuo, kuriam nustatytas psichologo ar socialinio darbuotojo paslaugos poreikis, nukreipiamas į krizių centrus, psichikos sveikatos centrus, psichologines tarnybas.

Krizių centrai, PSC, psichologinės tarnybos vertina asmens psichologinę būseną, jei reikia, atlieka psichologinį ištyrimą, vertina dėl suicido rizikos. Esant mažai suicido rizikai ir psichologinės pagalbos poreikiui, skiria pakartotines konsultacijas. Esant vidutinei ar didelei suicido rizikai, asmenį nukreipia į RKL Psichiatrijos filialą ir informuoja savo įstaigoje dirbantį socialinį darbuotoją, kuris asmenį palydėtų į nukreipiamą įstaigą.

Gavus informaciją apie klientą turintį socialinių problemų dėl psichoaktyvių medžiagų vartojimo, kai aplinkoje yra nepilnamečių vaikų, informacija apie įvykį yra perduodama policijai, Vaikų teisių ir įvaikinimo tarnybai. Tokiu atveju yra taikoma atvejo vadyba. Priklausomai nuo problemos daugiapoliškumo klientas nukreipiamas atitinkamiems specialistams pagalbos suteikimui.

Pagal poreikį į paslaugų suteikimą įsitraukia Vaikų teisių ir įvaikinimo tarnyba, socialinės įstaigos, nevyriausybinių organizacijų.

2.1.3. Planinė medicininė pagalba – teikiama asmeniui, žalingai vartojančiam psichoaktyvias medžiagas arba turinčiam priklausomybę, kai laikinas sveikatos sutrikdymas nereikalauja skubios medicininės pagalbos. Šią pagalbą ambulatorinę ir stacionarinę galima gauti BĮ

Respublikiniame priklausomybės ligų centro Klaipėdos filiale, VšĮ Respublikinėje Klaipėdos ligoninėje, VšĮ Klaipėdos universitetinėje ligoninėje, VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninėje, VšĮ Klaipėdos psichikos sveikatos centre ir pirminiuose sveikatos priežiūros centruose, teikiančiuose psichikos sveikatos paslaugas.

Visose ASPĮ priklausomybę diagnozuoja dirbantis gydytojas psichiatras.

VšĮ Respublikinėje Klaipėdos ligoninėje, VšĮ Klaipėdos universitetinėje ligoninėje, VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninėje priklausomybę diagnozuoja gydytojas psichiatras. Tiksliai priklausomybės diagnozė nustatoma tik tada, jei trys arba daugiau iš žemiau nurodytų požymių buvo patirti arba konstatuoti kuriuo nors laiku per praėjusius metus:

- Stiprus troškimas arba kompulsyvus noras vartoti psichoaktyviąją medžiagą.
- Sunku valdyti elgesį, t. y. vartojimo pradžią, pabaigą arba vartojimo intensyvumą.
- Fiziologinės abstinencijos būseną, pasireiškianti nutraukus ar sumažinus medžiagos vartojimą.
- Tolerancijos požymiai (tam pačiam poveikiui pasiekti reikalingos didesnės dozės).
- Progresuojantis nesidomėjimas alternatyviais pomėgiais ar interesais, išipareigojimų nevykdymas.
- Medžiagos vartojimas nepaisant akivaizdžiai žalingų pasekmių.

Jeigu klientui reikalinga stacionari pagalba, jis gali kreiptis į bet kurią Klaipėdos mieste esančią ASPĮ, kuri gali teikti stacionarias paslaugas. Specializuotas priklausomybės gydymo paslaugas teikia Respublikinis priklausomybės ligų centras (toliau – RPLC), į kurį klientas gali kreiptis tiesiogiai arba būti nukreiptas iš kitos ASPĮ.

Jeigu klientui reikalinga stacionari pagalba ir jis paguldomas stacionariniam gydymui į nespacializuotą gydymo įstaigą, po gauto gydymo turi būti nukreiptas tolimesnei specializuotai pagalbai į Respublikinį priklausomybės ligų centrą (toliau – RPLC). Jei stacionarinės pagalbos nereikia, tai tolimesnei pagalbai nukreipiamas į RPLC ambulatorinį skyrių arba nukreipiamas į PSC, prie kurio klientas yra prisirašęs. Siuntimą minėtai pagalbai išrašo šeimos gydytojas arba gydytojas, kurio įstaigoje klientas gydėsi, ir jam pritarus nori tęsti gydymą kitoje specializuotoje įstaigoje.

Stacionarinės paslaugos gali būti šios:

- Psichikos ir elgesio sutrikimų dėl alkoholio vartojimo, abstinencijos būklė su delyru gydymas.
- Narkotinės ar alkoholinės abstinencinio sindromo medikamentinis gydymas.
- Stacionari Minesotos programa – psichoterapinis gydymas: jausmų pažinimas, bendravimo įgūdžių lavinimas, elgesio ir mąstymo koregavimas, motyvacijos blaivybei stiprinimas, „12 žingsnių“ programos taikymas tolesniame gyvenime. Taikoma asmenims, sergantiems priklausomybe nuo alkoholio ar narkotikų, be abstinencijos reiškinijų (po stacionarinio ar ambulatorinio abstinencijos gydymo) ir priklausomiems nuo azartinių lošimų.
- Psichosocialinė reabilitacija (motyvacinė terapija) – tikslas padėti pacientams turintiems priklausomybės problemų siekti ir išlaikyti stabilią remisiją, lavinti emocinius, socialinius, pažintinius, mokymosi ir kt. įgūdžius.
- Ilgalaikė reabilitacija, kurią teikia socialinę ilgalaikę globą teikiančios įstaigos. Trukmė nuo 3 iki 12 mėn. Socialinės trumpalaikės globą teikiančios įstaigos pagrindinis tikslas – padėti priklausomam asmeniui nevertoti psichiką veikiančių medžiagų ir integruotis į visuomenę.

2.1.4. Planinė nemedicininė pagalba – teikiama klientams, kai yra nustatoma, kad problemos sprendimui nereikalinga skubi pagalba ir yra pakankamai laiko pagalbos planui sudaryti.

Ji teikiama, kai kreipiasi klientas pats arba atitinkamos tarnybos: Vaikų teisių ir įvaikinimo tarnyba, krizių centrai, visuomenės sveikatos biuras, socialines paslaugas teikiančios institucijos, probacija, policija. Tokiu atveju atsakingas asmuo tampa atvejo vadybininkas toje įstaigoje, į kurią klientas kreipėsi, kuris dalyvauja ir vėlesniuose etapuose. Planinės nemedicininės pagalbos metu klientas gali gauti: tėvystės įgūdžių mokymus, psichologinę pagalbą, užimtumą, socialinę pagalbą pagal nustatytus kliento poreikius.

2.2. Plano sudarymo etapas.

Identifikavus problemos skubumą ar planiškumą, yra sudaromas pagalbos veikslių planas. Planą sudaro pagalbos teikėjas tos įstaigos, į kurią pirmiausia klientas kreipiasi: atvejo vadybininkas, socialinių įstaigų atsakingi darbuotojai, kiti darbuotojai, dirbantys su priklausomais asmenimis. Priklausomai nuo problemos sudėtingumo yra įtraukiamos institucijos, galinčios padėti planą įgyvendinti.

Sudarant planą, svarbu atkreipti dėmesį į kliento socialinę padėtį ir pagal tai organizuoti pagalbos teikimą:

- Jei klientas vienišas, asmuo patiriantis socialinę riziką, – įtraukti NVO, socialines paslaugas teikiančias įstaigas, galinčias užtikrinti kliento poreikių tenkinimą, užimtumo organizavimą, apsilankymą sveikatos priežiūros įstaigoje.

- Jei klientė yra besilaukianti moteris – įtraukti pirminės sveikatos priežiūros įstaigą pagal prisirašymą prie gydymo įstaigos, įstaigas, galinčias užtikrinti psichikos sveikatos bei priklausomybės ligų gydymo paslaugas, ligonines dėl akušerijos paslaugų. Teikiant paslaugas būtina įtraukti visas veikiančias organizacijas Klaipėdos mieste, kurios susiduria su klientais, turinčiais priklausomybių.

- Jei tai šeima augina nepilnamečius vaikus – įtraukti visas aukščiau išvardintas institucijas bei Valstybinę vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą.

Specialistas, kuris neturi medicininio išsilavinimo ir jam nėra Lietuvos Respublikos įstatymais suteikta teisė nustatyti priklausomybės diagnozę, vertindamas, ar klientas turi problemų dėl alkoholio vartojimo, gali naudoti CAGE (ang. *Cut down-Annoyed-Guilty-Eye opener*) testą, kuris skirtas vaikams ir paaugliams (3 priedas), o suaugusiems naudojami AUDIT-C (ang. *The Alcohol Use Disorders Identification Test – Consumption*) arba AUDIT (ang. *The Alcohol Use Disorders Identification Test*) testai (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. lapkričio 29 d. įsakymas Nr. V-1359 „Dėl Ankstyvojo alkoholio vartojimo rizikos įvertinimo ir pagalbos alkoholių vartojantiems asmenims teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“).

Jei kyla įtarimas, kad klientas vartoja nelegalias psichoaktyvias medžiagas, jų nustatymui galima naudoti momentinius narkotikų aptikimo testus. Narkotikų testai aptinka kokainą, amfetaminą, metamfitaminą, marihuaną, psichotropinius narkotikus, fenciklidiną, barbitūrus, metadoną, ekstazį, opiatų ir kitas narkotikų rūšis. Testus patogiu naudoti, jiems nereikalinga jokia papildoma įranga. Testą gali atlikti bet kuri Klaipėdos mieste esanti ASPĮ ar įstaiga, kuri pagal savo paslaugų teikimo tvarką yra tai numačiusi. Testo vertinimui nebūtinai reikalingas medicinos darbuotojas.

2.3. Plano vykdymo etapas.

Plano vykdymo etape dalyvauja visos įtrauktos į pagalbos planą institucijos. Pagal sudaryto pagalbos plano tikslus ir uždavinius, atitinkančius asmens poreikį, dalyvauja visos institucijos, galinčios užtikrinti plano vykdymą. Plano vykdymo etape įstaigos keičiasi informacija apie klientą pagal savo vykdomas priskirtas teises aktais funkcijas ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatyta tvarka.

Įstaigos, kurios teikė klientui paslaugas, turi teikti rekomendacijas tolimesniam tikslo siekimui užtikrinti. Klientas ir specialistas, teikęs paslaugas, atsakingi už tų rekomendacijų laikymąsi. Parengiamas pagalbos planas bei išipareigojimai, kuris suderinamas su klientu.

2.4. Integracijos / atkryčio prevencijos etapas.

Atkryčio prevencijos etapas reiškia pagalba asmeniui negrįžti į psichoaktyvių medžiagų naudojimą po to, kai kurį laiką buvo susilaikęs nuo vartojimo. Į šį etapą įsitraukia nevyriausybines organizacijas, socialinių paslaugų įstaigos, savipagalbos grupės. Specialistas, į kurį kreipėsi klientas ar kuris teikė paslaugas vykdymo etape, kartu su klientu suplanuoja asmens integracijos ir atkryčio prevencijos pagalbą. Paskiria papildomą apsilankymo vizitą, numato galimas problemas ir suplanuoja, kaip jų išvengti. Esant galimybei, bei sutikus klientui, įtraukia artimuosius, šeimos narius, darbdavius bei bendradarbius.

III. INTEGRUOTŲ PASLAUGŲ ŽALINGAI VARTOJANTIEMS AR PRIKLAUSOMYBĖS LIGOMIS SERGANTIEMS TEIKIMO TVARKA IR TERMINAI

3.1. Kilus įtarimui, kad susiduriama su žalingu vartojimu ar priklausomybe, galima pasikonsultuoti su kvalifikuotu specialistu Klaipėdos psichikos sveikatos centre, Respublikiniame priklausomybės ligų centro Klaipėdos filiale. Gydytą klientui galima rekomenduoti privačioje arba valstybinėje gydymo įstaigoje, taip pat yra galimybė siūlyti gydytis neatskleidžiant asmens tapatybės. Lietuvoje teikiamas platus gydymo paslaugų spektras – nuo ambulatorinio gydymo medikamentais iki stacionaraus psichosocialinio gydymo. Gydytojas, kartu su pacientu, parenka tinkamiausią gydymo būdą.

3.1.1. Ambulatorinės paslaugos.

Numatoma, kad asmuo dėl sveikatos sutrikimų pirmiausia turi kreiptis į pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią įstaigą (polikliniką, ambulatoriją, šeimos gydytojo kabinetą, psichikos sveikatos centrą).

Jeigu asmeniui jau buvo nustatyta ar reikia nustatyti priklausomybės diagnozę ir jis neturi pasirinkęs šeimos gydytojo, galima kreiptis į artimiausią psichikos sveikatos priežiūros įstaigą ar Respublikinį priklausomybės ligų centrą.

Asmenų, sergančiųjų priklausomybės ligomis, gydymas Lietuvoje priskiriamas gydytojo psichiatro kompetencijai. Bendrosios praktikos gydytojai, gydytojai terapeutai, gydytojai pediatrai, dirbantys pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros (šeimos gydytojo) įstaigose, įtarę, kad pacientas serga priklausomybe nuo psichoaktyvių medžiagų vartojimo ar nustatę psichikos bei elgesio sutrikimų dėl psichoaktyvių medžiagų vartojimo simptomus, skiria pagal kompetenciją reikalingą gydymą ir siunčia asmenį gydytojo psichiatro konsultacijai, diagnozės nustatymui į Respublikinį priklausomybės ligų centrą ar, pacientui pageidavus, į privačią gydymo įstaigą, kurioje dirba gydytojas psichiatras arba asmuo į gydytoją psichiatrą pagalbos gali kreiptis tiesiogiai be siuntimo Klaipėdos psichikos sveikatos centre. Tarnybos, rekomenduojančios klientui medicininę pagalbą, privalo informuoti apie tai, kad kreipiantis pagalbos į antro lygio sveikatos priežiūros paslaugas teikiančias institucijas, reikia turėti šeimos gydytojo arba gydytojo psichiatro siuntimą. Gydymo įstaigos ir jų paslaugos išdėstytos 2 priede.

Asmenį gydytojo psichiatro konsultacijai nukreipia šeimos (bendrosios praktikos) gydytojas.

Gydytojas psichiatras, nustatęs priklausomybės (psichikos ir elgesio sutrikimų) nuo psichoaktyvių medžiagų vartojimo ligos diagnozę, sudaro individualų, paciento lūkesčius atitinkantį priklausomybės ligos gydymo ir reabilitacijos planą. Gydymo procese dalyvauja asmens sveikatos priežiūros įstaigoje dirbantis psichologas, socialiniai ir (arba) slaugos darbuotojai. Gydymo procese, vykdant gydymo planą ir, sutikus pacientui, gali dalyvauti paciento šeimos nariai. Šeimos nariams teikiamos psichologo konsultacijos, rengiami psichoterapijos užsiėmimai grupėse.

Specializuotą antrinio lygio psichikos sveikatos priežiūrą asmenims, priklausomiems nuo psichoaktyvių medžiagų vartojimo, vykdo Respublikinis priklausomybės ligų centras, turintis filialą Klaipėdoje. Respublikinis priklausomybės ligų centro Klaipėdos filiale teikia ambulatorines ir stacionarines paslaugas. Jame taip pat sudaryta galimybė gydytis asmenims, kurie nėra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu.

Jeigu asmuo pageidauja, gali dėl savo sveikatos sutrikimų, atsiradusių dėl psichoaktyvių medžiagų vartojimo, kreiptis tiesiogiai į Respublikinį priklausomybės ligų centro filialą Klaipėdoje, kontaktus galima rasti <https://www.rplc.lt>.

Psichikos sveikatos centrų kontaktus galima rasti <http://http/vpsc.lrv.lt/lt/>.

Respublikinio priklausomybės ligų centro Klaipėdos filialo ambulatoriniame skyriuje teikiamas platus priklausomybės nuo psichoaktyvių medžiagų gydymo, psichosocialinės reabilitacijos paslaugų spektras. Atvykęs ir pasikonsultavęs su gydytoju psichiatru, asmuo gali pasirinkti tinkamiausias gydymo paslaugas, o pradėjęs gydymą, socialinio darbuotojo padedamas,

susidaryti ilgalaikį sveikimo planą. Ambulatoriniame skyriuje teikiama gydymo farmakoterapija paslauga nuo opioidų priklausomiems žmonėms. Užtikrinamas konfidencialumas, suteikiama galimybė gydytis neatskleidžiant asmens tapatybės.

Viena iš teikiamų paslaugų yra ambulatorinė programa „Minnesota“, kuri trunka tris mėnesius, per kuriuos pacientas, pagal jam sudarytą individualų gydymo planą, reguliariai lankosi grupiniuose užsiėmimuose ir individualiuose gydytojo, psichologo, socialinio darbuotojo konsultacijose. Klientai mokosi analizuoti savo jausmus, koreguoti mąstymą, stiprinti pozityvų elgesį. Gydymo metu kuriama tvirta motyvacija gyventi blaiviai. Gydymo laikotarpiu į psichologo konsultacijas kviečiami ir pacientų artimieji. Jei yra poreikis, gydymo pradžioje ar eigoje gydytojas išrašo medikamentus paciento psichosomatinei būklei stabilizuoti. Paslauga RPLC teikiama tik mokamai.

Kita teikiama paslauga ambulatoriniame skyriuje yra farmakoterapija medikamentu metadonu. Gydymas kompensuojamas iš PSDF lėšų. Opioidų priklausomybės gydymas farmakoterapija yra vienas efektyviausių mokslu pagrįstų gydymo metodų. Organizuojant ir teikiant pakaitinio gydymo opioidiniais vaistais paslaugas, siekiama sudaryti galimybę nuo opioidų priklausomiems asmenims sumažinti ir (ar) nutraukti švirkščiamųjų ir gydytojo neskirtų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą, sumažinti ligos atkryčio riziką, skatinti rūpintis ir gerinti fizinę sveikatą ir psichikos būklę, socialinę adaptaciją ir integraciją. Gydymosi laikas neribojamas.

Medikamentinis gydymas yra daug efektyvesnis, kai jis derinamas su specialistų konsultacijomis, todėl pacientams sukurta galimybė nuolat konsultuotis su socialiniais darbuotojais ir psichologais. Atvejo vadyba – tai individualus požiūris į žmogų ir jo sveikimo eigą, o atvejo vadybininkas – savo pacientą reguliariai konsultuojantis ir kasdieniais gydymo klausimais gelbstintis specialistas. Reguliarus bendravimas su specialistu padeda stiprinti paciento motyvaciją sveikti ir rūpintis savo sveikata ir dvasine savijauta, atkurti socialinius ryšius, įsidarbinti ir vis labiau jaustis visaverčiu visuomenės nariu.

RPLC Klaipėdos filialo ambulatoriniame skyriuje teikiama paslauga atkryčio prevencijai. Medikamentinis potraukio alkoholiui ir (ar) kitoms psichoaktyviosioms medžiagoms slopinimas gali būti naudojamas kaip pagalbinė priemonė atkryčio prevencijai. Pacientui pageidaujant, gydytojas, įvertinęs indikacijas ir kontraindikacijas, parenka medikamentą ir suteikia informaciją apie jo veikimą. Medikamentus pats pacientas įsigyja vaistinėje pagal receptą. Kartu su pacientu gydytojas sudaro palaikomojo gydymo planą ir numato profilaktinių vizitų grafiką būklės stebėjimui, palaikomosios medikamento dozės koregavimui, medikamento išrašymui.

Esant reikalui, gydytojui psichiatru įvertinus, atliekamas psichologinis ištyrimas. Gydytojui paskyrus yra galimybė 10 kartų per metus nemokamai konsultuotis pas psichologą.

Viena iš žalos mažinimo programos priemonių – žemo slenksčio paslaugų narkotikų vartotojams kabinetų veikla – vykdoma ir Klaipėdoje. Kabineto veiklos tikslas – sumažinti su švirkščiamųjų narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimu ne gydymo tikslui bei rizikinga elgsena susijusį infekcijų plitimą, perdozavimo ir mirties atvejų riziką, nusikalstamumą, kitas neigiamas sveikatos, socialines, ekonomines, teisines pasekmes visuomenei ir asmeniui. Pirmasis toks kabinetas Klaipėdos mieste pradėjo veikti 1997 m. Šiuo metu Klaipėdoje veikia vienas stacionarus ir vienas mobilus (atidarytas 2007 m.) kabinetai. Per visą kabinetų veiklos laikotarpį registruoti 3252 narkotikų vartotojai (unikalūs asmenys), kurie kabinetuose apsilankė 229586 kartus, jiems išduota 1187797 švarūs švirkštai, surinkta 1227736 panaudotos švirkštimosi įrangos. Kabinetų dokumentacijos analizė rodo, kad klientų apsilankymų kabinetuose skaičius 1997–2017 m. didėjo – vidutinis vieno kliento apsilankymų skaičius per metus išaugo nuo 5 iki 131 karto. Klientams išduodamų priemonių skaičius 1997–2017 m. didėjo priklausomai nuo didėjančio klientų apsilankymų skaičiaus. Panaudotų švirkštų surinkimo kiekiai kabinetuose kiekvienais jų veiklos metais didėjo lyginant su šių sterilių priemonių išdavimo kiekiais (gražinimo procentas 1998 m. – 83, 2017 m. – 107). Dažniausiai klientams buvo teikiamas informavimas, sveikatos mokymai ir švietimas, nuo 2007 m. dažniau teikiama tarpininkavimo, atstovavimo paslauga.

Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras konsultuoja vaikus ir paauglius dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo. Konsultacijos metu įvertina sveikatos būklę, ir, nustačius žalingą vartojimą ar

priklausomybės diagnozę, suteikia informaciją apie priklausomybės sutrikimą bei galimus gydymo būdus, sudaro pagalbos planą, praveda motyvacinį pokalbį. Esant reikalui skiria pakartotines konsultacijas ar išrašo siuntimus į RPLC Vaikų ir jaunimo reabilitacijos skyrius Vilniaus ir Kauno filialuose.

Vaikams ir paaugliams teikiama gydytojo psichiatro konsultacijos paslauga yra nemokama ir teikiama neatskleidžiant asmens tapatybės. Į konsultaciją gali patys registruotis paaugliai nuo 16 m. Jaunesni nei 16 m. registruojami ir laukiami atvykstant su tėvais. Į konsultaciją taip pat gali užregistruoti atvejo vadybininkas, socialinis darbuotojas ar kitas asmeniui paslaugas teikiantis specialistas.

Visa informacija apie mokamas ir nemokamas RPLC paslaugas yra www.rplc.lt puslapyje.

3.1.2. Stacionarinės paslaugos, teikiamos RPLC:

3.1.2.1. Specializuotos (orientuotos į ilgalaikį priklausomybės ligų gydymą ir reabilitaciją): teikiamos RPLC, nes tai vienintelė įstaiga orientuota į priklausomybę sergančių žmonių gydymą ir reabilitaciją.

Asmuo, turintis šeimos gydytojo, PSC gydytojo, psichiatro siuntimą, kreipiasi į stacionarines paslaugas teikiančią įstaigą. Užsiregistravęs konsultuojasi priėmimo skyriuje pas gydytoją ir yra nukreipiamas stacionarinėms paslaugoms į atitinkamą skyrių (sprendžia klientas ir konsultuojantis gydytojas). Klientui galima pasiūlyti alkoholio abstinencijos gydymą, narkotikų abstinencijos gydymą, psichosocialinės motyvacinės terapijos stacionarinį gydymą, „Minesotos“ stacionarinį gydymą. Šias paslaugas klientas gali gauti neatskleidžiant asmens tapatybės. Visos anoniminės paslaugos yra mokamos. Specialistas siunčiantis klientą anoniminėms paslaugoms gauti, privalo informuoti klientą apie tai, kad klientas neturės galimybės gauti iš įstaigos pažymų į institucijas, kuriose reikia nurodyti asmens tapatybę, tame tarpe ir nedarbingumo pažymos.

3.1.2.1.1. Alkoholinės abstinencijos gydymas stacionare trunka iki 14 dienų. Gydytojas reguliariai skiria ir koreguoja medikamentinį gydymą, o slaugos personalas visą parą stebi paciento sveikatos būklę.

Visapusį gydymą užtikrina specialistų vedami užsiėmimai. Centro psychologai ir socialiniai darbuotojai organizuoja grupines ir individualias konsultacijas, kurių tikslas – informuoti pacientą apie priklausomybę kaip psichikos ir elgesio sutrikimą, kalbasi apie gydymo ir reabilitacijos galimybes, motyvuoja sveikti.

3.1.2.1.2. Narkotinės abstinencijos gydymas trunka iki 21 dienos. Gydytojas reguliariai skirs ir koreguos medikamentinį gydymą, o slaugos personalas visą parą stebės paciento sveikatos būklę.

Visapusį gydymą užtikrins galimybė lankyti specialistų vedamus užsiėmimus. Centro psychologai ir socialiniai darbuotojai organizuos grupines ir individualias konsultacijas, kurių tikslas – informuoti pacientus apie priklausomybę kaip psichikos ir elgesio sutrikimą, kalbėtis apie gydymo ir reabilitacijos galimybes, motyvuoti sveikti.

3.1.2.1.3. Motyvacinė terapija – tai gydymo programa, padedanti sveikti nuo alkoholio priklausomybės. 14 dienų trunkanti ir 50 reabilitacijos paslaugų valandų apimanti motyvacinė terapija skirta lavinti jausmų pažinimo, socialinius ir mokymosi įgūdžius, taip mažinant atkryčio tikimybę. Skyriaus specialistai atlieka pradinį ir galutinį paciento būklės vertinimą, sudaro ir su pacientu aptaria pagalbos planą. Kasdien vyksta psichokorekciniai, psichoedukaciniai, socialinių įgūdžių mokymo ir ugdymo, informaciniai ir kiti užsiėmimai, daug dėmesio skiriama savianalizei.

3.1.2.1.4. „Minesotos“ paslauga skirta priklausomybei nuo alkoholio ir kitų psichiką veikiančių medžiagų bei azartinių lošimų gydymui. Stacionarinė „Minesota“ trunka keturias savaites (28 dienas), per kurias pacientas mokosi analizuoti savo jausmus, koreguoti mąstymą, stiprinti pozityvų elgesį. Gydymo metu kuriama tvirta motyvacija gyventi blaiviai, o išmokus „Dvylikos žingsnių“ principus mokomasi pritaikyti kasdieniame gyvenime.

Skyriuje laikomasi nustatytos dienotvarkės, pagal kurią pacientas kasdien lanko specialistų vedamus grupinius užsiėmimus: psichologų ir ergoterapeutų rengiamus užsiėmimus, psichologines grupes, socialinių darbuotojų skaitomas paskaitas, filmų peržiūras, užsiėmimus apie „Dvylikos žingsnių“ programą. Baigus gydymą, yra galimybė tęsti sveikimą vartojant atkryčio tikimybę mažinančius medikamentus ir konsultuojantis ambulatoriškai.

Lyginant 2019 ir 2020 m. duomenis, Respublikinio priklausomybės ligų centro Klaipėdos filiale paslaugų Klaipėdos miesto gyventojams 2019 m. buvo teikiama daugiau, tačiau gali būti, jog paslaugų 2020 m. suteikiama mažiau dėl šalyje paskelbto karantino. Analizuojant Priklausomybių ligų centro Klaipėdos filialo duomenis, pastebimas stacionariųjų paslaugų sumažėjimas 2020 m. Klaipėdos miesto gyventojams, (2019 m. suteiktos 387 stacionarinės paslaugos, o 2020 m. – 221), ambulatoriniame skyriuje dėl konsultacijų ir gydymo besilankiusių asmenų skaičius 2020 m. taip pat yra mažesnis nei 2019 m. (2019 m. – 1092 asmenys, 2020 m. – 720 asmenų).

3.1.2.2. Nespecializuotos (orientuotos į trumpalaikį psichoaktyvių medžiagų sukeltų simptomų ar sindromų gydymą):

3.1.2.2.1. medicininė pagalba pacientams, esant sunkiai abstinencijos būklei, psichikos ir elgesio sutrikimams;

3.1.2.2.2. pagalba asmenims, apsinuodijus psichoaktyviomis medžiagomis, teikiama asmens sveikatos priežiūros įstaigose esančiuose reanimacijos skyriuose.

Asmuo, kuriam pasireiškė sveikatos sutrikimas dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, gali kreiptis į ASPĮ (VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė, VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė, VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė), teikiančią stacionarines paslaugas arba gali būti į įstaigą atvežtas greitosios medicininės pagalbos, policijos ar artimųjų. Siuntimo kreipiantis į šias įstaigas nereikia.

Teisės aktai:

Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas (Žin., 1996, Nr. 102-2317; 2009, Nr. 145-6425);

Sveikatos priežiūros paslaugų teikimo, kai neatskleidžiama asmens tapatybė, tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. V-178 (Žin., 2010, Nr. 30-1389);

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gegužės 3 d. įsakymas Nr. 204 „Dėl priklausomybės ligų gydymo ir reabilitacijos standartų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 47-1824; Žin., 2007, Nr. 90-358);

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. V-1288 „Dėl 2009–2012 metų priklausomybės ligų gydymo programos patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 4-108; Žin., 2009, Nr. 20-803);

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. rugpjūčio 6 d. įsakymas Nr. V-653 „Dėl pakaitinio gydymo skyrimo ir taikymo priklausomybei nuo opioidų gydyti ir pakaitinių opioidinio vaistinių preparatų išrašymo, išdavimo, laikymo ir apskaitos asmens sveikatos priežiūros įstaigose tvarkos aprašų patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 90-3587).

IV. TVARKOS APRAŠO PASLAUGŲ GAVĖJO TEISĖS

4.1. PASLAUGŲ GAVĖJO TEISĖS.

4.1.1. Paslaugų gavėjas turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka pasirinkti sveikatos priežiūros įstaigą, socialinių paslaugų įstaigą kitoje savivaldybėje, nežiūrint į tai, kad jis Klaipėdos miesto savivaldybės gyventojas. Turi teisę pasirinkti sveikatos priežiūros specialistą ar socialinį darbuotoją pagal tos įstaigos nustatytą tvarką. Turi teisę į kito tos pačios profesinės kvalifikacijos specialisto nuomonę.

4.1.2. Turi teisę į nemokamas paslaugas visose asmens sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų įstaigose, jei tai neprieštarauja kituose teisės aktuose nurodytiems reikalavimams. Turi teisę gauti informaciją apie sveikatos priežiūros įstaigose ir socialinių paslaugų įstaigose teikiamas paslaugas, jų kainas ir galimybes jomis pasinaudoti. Teisę į paslaugas, neatskleidžiant asmens tapatybės, turi ne jaunesni kaip 16 metų klientai, sergantys Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyto sąrašo ligomis. Už sveikatos priežiūros paslaugas, neatskleidžiant asmens tapatybės, pacientas moka pats, išskyrus teisės aktų nustatytas išimtis.

4.1.3. Paslaugas neatskleidžiant asmens tapatybės klientas gali gauti Respublikiniame priklausomybės ligų centre. Klaipėdos karalienės Luizės jaunimo centro atvirose jaunimo erdvėse ir VšĮ „Asmenybės ugdymo kultūros centras“ atvirose jaunimo erdvėse darbas su jaunimu grįstas

savanoriškumo principu, nevykdant jokios asmenų registracijos. Taip pat priklausomybių ligų konsultantai teikia paslaugas savanorystės principu.

4.1.4. Klientas turi teisę gauti informaciją apie jam bet kokias paslaugas teikiančią specialistą (vardą, pavardę, pareigas) ir informaciją apie jo profesinę kvalifikaciją.

4.1.5. Klientas, pateikęs asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus, turi teisę gauti informaciją apie savo sveikatos būklę, ligos diagnozę, taikomus ar specialistui žinomus kitus pagalbos, gydymo ar tyrimo būdus, pagalbos plano prognozę ir kitas aplinkybes, kurios gali turėti įtakos kliento apsisprendimui sutikti ar atsisakyti siūlomos paslaugos, taip pat apie padarinius atsisakius siūlomos paslaugos. Šią informaciją klientui specialistas turi pateikti atsižvelgdamas į jo amžių ir sveikatos būklę, jam suprantama forma.

4.1.6. Kliento privatus gyvenimas yra neliečiamas. Informacija apie kliento gyvenimo faktus gali būti renkama tik su kliento sutikimu ir tuo atveju, jei tai yra būtina problemos identifikavimui, pagalbos plano sudarymui, tolimesnei pagalbos veiksnių sekai ir stebėsenai.

4.1.7. Socialinis darbuotojas gerbia visų žmonių orumą ir vertę, jų teisę į laisvą apsisprendimą. Socialinis darbuotojas, vadovaudamasis šiuo principu, turi pateikti klientui informaciją apie galimą suteikti pagalbą, turi suteikti galimybę asmeniui susipažinti su jo asmeniniais duomenimis; gerbia asmens teisę į privatumą ir nereikalauja privačios informacijos, jei tai nėra būtina įvertinant paslaugos poreikį, skiriant, teikiant paslaugą bei sociologiniams tyrimams.

4.2. PASLAUGŲ GAVĖJO TEISIŲ UŽTIKRINIMAS.

4.2.1. Klientas gali kreiptis dėl žalos, padarytos pažeidus jo teises teikiant paslaugas, atlyginimo. Žalos atlyginimo sąlygos ir tvarka nustatyta Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatyme, Civiliniame kodekse, Draudimo įstatyme ir kituose teisės aktuose.

4.2.2. Nepatenkintas paslauga klientas gali kreiptis į paslaugas teikiančios įstaigos administracijos darbuotoją, atsakingą už paslaugos kokybę toje įstaigoje. Administracijos darbuotojas per penkias darbo dienas privalo atsakyti į kliento kreipimąsi. Klientas gali apskųsti paslaugas teikiančių įstaigų veiklą kontroliuojančioms tas įstaigas institucijoms, teismui.

4.2.3. Nepilnamečiam klientui iki 16 metų atstovauja jo atstovai pagal įstatymą: vienas iš tėvų (įtėvių), globėjas, rūpintojas. Nepilnamečiam asmeniui iki 16 metų, kuriam nustatyta institucinė globa (rūpyba), atstovauja šių įstaigų paskirti asmenys, pateikę atstovavimą patvirtinantį dokumentą.

4.2.4. Asmuo, turintis 16 metų, dėl paslaugos gavimo ir informacijos teikimo sprendžia pats.

4.2.5. Socialinis darbuotojas išsamiai ir suprantamai teikia asmeniui informaciją apie jo teises, galimybes bei su tuo susijusias pareigas ir atsakomybę.

4.2.6. Turtinė ir neturtinė žala, padaryta pažeidžiant nustatytas asmens teises, atlyginama Pacientų teisių ir žalos atlyginimo sveikatai įstatymo ir Civilinio kodekso nustatyta tvarka bei kituose teisės aktuose nustatyta tvarka.

4.2.7. Socialinis darbuotojas, teikdamas paslaugas klientui, pasitelkia į pagalbą kitų sričių specialistus, jei to reikalauja asmens interesai ir jam sutikus, tačiau neatskleidžia konfidencialios informacijos be jo sutikimo tretiesiems asmenims, išskyrus atvejus, kuriuos nustato Lietuvos Respublikos įstatymai.

4.2.8. Visi pažeidimai, susiję su paslaugos teikimu, sprendžiami Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatyta tvarka.

4.2.9. Klientas, turintis pretenzijų dėl aukščiau išvardintų punktų, kreipiasi į Klaipėdos miesto savivaldybės administraciją, kuri savo kompetencijos ribose išsiaiškina situaciją, padeda spręsti iškilusius klausimus arba nukreipia klientą teisinei pagalbai.

V. PASLAUGŲ TEIKIMO, ĮGYVENDINANT TVARKOS APRAŠĄ, PRINCIPAI IR ETIKA

Teikdami savo paslaugas specialistai laikosi aukščiausių savo profesijos standartų. Jie pripažįsta atsakomybę už savo veiksmus ir jų pasekmes bei deda visas pastangas, kad jų paslaugos būtų siūlomos, naudojamos adekvačiai ir tinkamai.

5.1. Pagrindiniai šio Aprašo principai yra šie:

5.1.1. Bendradarbiavimo: šis principas reiškia, kad paslaugos teikiamos bendradarbiaujant su socialinių paslaugų įstaigomis, asmens sveikatos priežiūros įstaigomis, švietimo įstaigomis, mokslo ir studijų institucijomis, visuomenės sveikatos biuru, vaikų teisių ir įvaikinimo tarnyba, savivaldybėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis, valstybės institucijomis ir kitomis įstaigomis;

5.1.2. Kliento teisių apsaugos: šis principas reiškia, kad įstaigose paslaugos teikiamos tokiomis sąlygomis, kuriomis mažiausiai varžomos klientų galimybės įgyvendinti savo teises ir tenkinti savo poreikius;

5.1.3. Kompleksiškumo: šis principas reiškia, kad specialistų grupė teikia įvairias paslaugas, geriausiai tenkinančias kliento ir jo šeimos poreikius;

5.1.4. Įtraukties: šis principas reiškia, kad teikiant asmens sveikatos priežiūros ir socialines paslaugas pirmiausia taikomos priemonės, sudarančios sąlygas klientams gyventi šeimoje ir bendruomenėje, didinti jų įtrauktį į visuomenės gyvenimą ir išsaugoti bei skatinti jų savarankiškumą;

5.1.5. Profesinių santykių: specialistas savo veiksmais rodo deramą pagarbą kitų specialistų profesionalų – ar kitų artimų profesijų atstovų – poreikiams, specialiosioms kompetencijoms, teisėms ir pareigoms, kylančioms iš jų profesijos. jis taip pat gerbia kompetencijas, teises ir pareigas tų įstaigų ir organizacijų, kurias minėti kolegos atstovauja.

5.2. Teikiant paslaugas, būtina laikytis šių principų:

5.2.1. Konfidencialumo užtikrinimo – kai informacija apie klientą yra suteikiama tik pačiam klientui ir laikoma konfidencialia net po jo mirties. Pirminė specialisto pareiga – gerbti savo darbo metu iš klientų gautos informacijos konfidencialumą. Šią informaciją kitiems galima atskleisti tik gavus asmens (ar jo teisėto atstovo) sutikimą, išskyrus tuos ypatingus atvejus, kai gautos informacijos neatskleidimas būtų keliantis akivaizdų pavojų pačiam asmeniui ar kitiems žmonėms. Paslaugas teikiantis specialistas privalo informuoti savo klientus apie teises konfidencialumo ribas. Atskleisti informaciją kitiems specialistams ar įstaigoms specialistas, teikiantis paslaugas, gali tik gavęs rašytinį kliento sutikimą arba Lietuvos Respublikos teisės aktuose nurodytoms institucijoms, kurios turi teisę tokią informaciją gauti be kliento sutikimo.

5.2.2. Lygiateisiškumo užtikrinimo – kai visi klientai turi vienodas teises į paslaugas nežiūrint į jų religiją, rasę, tautybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, lytinę orientaciją, įsitikinimus, pažiūras, genetines ir fizines savybes.

5.2.3. Anonimiškumo užtikrinimo – kai paslauga suteikiama nenaudojant asmens vardo, pavardės, asmens kodo, adreso, pašto indekso ir pilnos gimimo datos (naudojamas specialiai sukurtas kodas ir (ar) kliento pasakytas vardas).

5.2.4. Saugios aplinkos palaikymo – kai apimamos kliento funkcinės būklės, fizinės ir socialinės aplinkos saugumo įvertinimas. Sugebėjimo palaikyti saugią aplinką vertinimas ypač svarbus, jeigu asmuo fiziškai arba protiškaiciškai neįgalus, nes dėl nepritaikytos fizinės aplinkos jis tampa priklausomu nuo jį prižiūrinčių asmenų. Tokiu atveju būtina įtraukti artimuosius, gydymo ar socialines paslaugas teikiančias įstaigas.

5.2.5. Kliento apsisprendimo gerbimo – klientai į įstaigą kreipiasi laisvu savo apsisprendimu. Gali apsispręsti atsisakyti siūlomų paslaugų.

5.2.6. Pagalbą sergantiesiems priklausomybės ligomis teikiančių įstaigų bei organizacijų glaudaus bendradarbiavimo: pagalbos sergantiesiems priklausomybės ligomis schema yra tokia: išaiškinimas – gydymas – rehabilitacija (socialinė bei psichologinė) – socialinė integracija. Pirmosios dvi grandys yra susijusios su medicinine rehabilitacija. Įstaigos, užsiimančios sergančiųjų priklausomybės ligomis išaiškinimu bei gydymu (bendrosios praktikos gydytojai, priklausomybės ligų centrai), pagal poreikį gali perduoti duomenis psichikos sveikatos centrums bei savivaldybių socialinės paramos skyriams, kurie turi rūpintis šių asmenų rehabilitacija ir socialine integracija. Psichikos sveikatos centrai bei socialinės paramos skyriai, glaudžiai bendradarbiaudami tarpusavyje, palaiko ryšius su rehabilitacijos centrais, užimtumo centrais, vaikų teisių apsaugos ir

įvaikinimo tarnybomis, šeimos krizių centrais, įkalinimo įstaigomis, policijos bei kitomis įstaigomis³.

VI. INFORMACIJOS TARP TVARKOS APRAŠĄ VYKDanČIŲ SPECIALISTŲ, ĮSTAIGŲ IR KT. KEITIMOSI TVARKA IR ATVEJO VADYBA

6.1. Priklausomai nuo situacijos, nuo pirminės informacijos gavimo apie žmogaus priklausomybės problemas, priklauso ir atvejo vadybos proceso vykdymas bei pagalbos koordinavimas Klaipėdos miesto savivaldybėje.

6.2. Jei informaciją apie asmens problemas turi VŠĮ Klaipėdos psichikos sveikatos centras, tai atvejo vadybos procesas bus koordinuojamas minėto centro socialinių darbuotojų, kurie rūpinasi ne tik kliento medicininėmis paslaugomis, bet ir padeda spręsti socialines problemas. Socialinių darbuotojų darbo paskirtis yra sustiprinti į centrą besikreipiančio ar joje besigydančio asmens prisitaikymo prie aplinkos sugebėjimus, atnaujinti ryšius su bendruomene, padedant jam integruotis į visuomenę ir skatinti pilnavertiškesnę asmens socialinę gyvenimą.

6.3. Individo gydymo ir reabilitacijos bei socialinės integracijos eiga, gydantis stacionariai ar ambulatoriškai, nuolat įvertinama, o prireikus keičiama tam, kad atitiktų pasikeitusius individo poreikius. Pradinis planas sudaromas ligoniui gydantis stacionare ar ambulatoriškai. Jį sudarant remiamasi mediciniais, psichologiniais tyrimais bei stebėjimais, ligonio socialinės padėties analize. Planą sudaro ir vertina specialistas (savo kompetencijų ribose), kuris teikia paslaugas, kartu su pacientu. Esant būtinybei konsultuojasi su kitais paslaugas teikusiais specialistais. Pasibaigus gydymo epizodui, pacientui teikiamos rekomendacijos tolimesniam sveikimo etapui, kurios raštu duodamos pacientui ir priklausomai nuo to, kas rekomenduojama, persiunčiama įstaigai, kuri numatyta tolimesnėse rekomendacijose.

6.4. Prie Klaipėdos miesto pirminių sveikatos priežiūros centrų prisiregistravusiems ir socialiai draustiems asmenims pirminės psichikos sveikatos priežiūros paslaugos Klaipėdos psichikos sveikatos centre yra nemokamos (išskyrus UAB „Nefrida“, UAB „Baltic Medics“ ir UAB „MediCa klinika“ klientus). Pacientams teikiama informacija apie įstatymus, dėl socialinių garantijų, lengvatų; apie paciento teises ir galimybes konkrečiu atveju; apie pacientui reikalingas pagalbos įstaigas ir padeda jam pasirinkti; organizuoja paciento hospitalizaciją esant neatidėliotinoms indikacijoms; organizuoja užimtumo terapiją, atsižvelgiant į vietos sąlygas ir ypatumus; bendrauja su pacientu individualiai; gina pacientų interesus. Taip pat šio centro socialiniai darbuotojai dirba su paciento šeima: konsultuoja, kaip elgtis esant problemoms, konfliktui, iškilusių dėl paciento sveikatos būsenos pakitimų; konsultuoja dėl asmens pripažinimo neveiksniu, globos nustatymo, globėjo bei turto administratoriaus paskyrimo ar pakeitimo; atstovauja pacientą teismuose dėl neveiksnumo nustatymo ir globėjo paskyrimo, kaip išvada teikiančios institucijos atstovas; informuoja paciento artimuosius apie pagalbos poreikį ir priemones; į pagalbos procesą pacientui įtraukia šeimos narius ir artimuosius; konsultuojasi su kitų įstaigų socialiniais darbuotojais ir pacientą prižiūrinčios komandos kitais nariais (gydytoju psichiatru, psichikos sveikatos slaugytoju, psichologu).

6.5. Asmeniui, turinčiam priklausomybių, paslaugas teikia medicinos įstaigos, po II lygio specializuoto gydymo medikai rekomenduoja savo klientui, kur galėtų kreiptis pagalbos. Minėtiems asmenims pagalba teikiama socialinėse įstaigose. Tai įstaigos, kuriose žmogus gali gauti informaciją apie gydymo įstaigas, teisinę konsultaciją, materialinę pagalbą. Socialinę pagalbą teikiančios įstaigos informuoja, konsultuoja, tarpininkauja ir atstovauja problemų turinčiam asmeniui ar jo šeimos nariams.

6.6. Atvejo vadybininkais gali būti ir BĮ Klaipėdos miesto šeimos ir vaiko gerovės centro atvejo vadybininkai, socialiniai darbuotojai. Specialistai įvertina žmogaus socialinę situaciją ir

³ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. spalio 4 d. įsakymas Nr. 129/518 „Dėl asmenų, sergančių priklausomybės nuo psichoaktyviųjų medžiagų ligomis, integracijos į visuomenę koncepcijos patvirtinimo“

suteikia reikalingą pagalbą, konsultuoja ir teikia informaciją apie socialines garantijas ir lengvatas, apie įsidarbinimo galimybes, gydymo įstaigas, apie gydymui reikalingus dokumentus. Socialinė pagalba teikiama ne tik priklausomybę turintiems asmenims, bet ir jo artimiesiems. Minėtas centras teikia socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugą socialinę riziką patiriančioms šeimoms, siekiant palaikyti ir atkurti savarankiškumą, atliekant įvairias visuomeniniame ar asmeniniame (šeimoms) gyvenime reikalingas funkcijas. Paslaugos sudėtis nustatoma pagal paslaugos gavėjo poreikius. Paslaugos teikiamos nemokamai, neterminuotai pagal poreikį. Taip pat šioje įstaigoje yra įsteigti atvejo vadybininko etatai, kurie vykdo atvejo vadybos procesą su šeimomis, patiriančiomis riziką ar išgyvenančiomis krizę.

6.7. Asmenims, turintiems priklausomybių, socialines paslaugas bei pagalbą teikia Klaipėdos nakvynės namai. Tai įstaiga, teikianti viešąsias socialines paslaugas Klaipėdos miesto gyventojams, padeda benamystės atvejais, organizuojant pagalbą, taip pat užtikrinant rūpinimąsi asmens (šeimoms) gyvenimu ir dalyvavimu darbo rinkoje, stiprinant motyvaciją savarankiškai spręsti savo socialines problemas. Šios institucijos pagrindinis tikslas – suteikti asmenims, neturintiems gyvenamosios vietos, laikiną nakvynę, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo bei kitas būtinausias paslaugas, siekiant atkurti savarankiškumą, prarastus socialinius ryšius ir padėti integruotis į visuomenę. Socialinis darbuotojas nustato asmens socialinių paslaugų poreikį, vertina asmens finansines galimybes. Apgyvendinimo nakvynės namuose paslaugas sudaro informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, apgyvendinimas, psichologinė-psichoterapinė pagalba, kasdienio gyvenimo įgūdžių ugdymas ir palaikymas, darbinių įgūdžių ugdymas, minimalių buitinių ir asmeninės higienos paslaugų organizavimas, apsaugos organizavimas, esant poreikiui, sveikatos priežiūros paslaugų organizavimas, pagalbos sau grupių organizavimas, esant galimybei aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne. Socialiniai darbuotojai sudaro individualius pagalbos planus savo klientams, kuriame pateikiama informacija apie klientą, jo šeimą, informaciją apie kliento sveikatą, socialinės rizikos lygį. Numatoma kokiomis priemonėmis bus siekiama plano įgyvendinimo tikslo ir uždavinių įgyvendinimo. Planas nuolat peržiūrimas ir, esant poreikiui, keičiamas.

6.8. Socialinės įstaigos, teikdamos pagalbą, nuolat bendradarbiauja ir su nevyriausybinėmis organizacijomis, kurios teikia įvairias paslaugas. Viena iš tokių organizacijų yra trumpalaikės socialinės globos įstaiga labdaros ir paramos fondas „Nikopolis“. Tai uždara bendruomenė, teikianti paslaugas priklausomiems asmenims. Šios organizacijos tikslas – teikti dvasinę pagalbą asmenims, sergantiems lėtiniu alkoholizmu, narkomanija, asmenims, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų. Organizacija teikia apgyvendinimo, informavimo, tarpininkavimo, konsultavimo, dabinių įgūdžių ugdymo paslaugas, padeda susirasti darbą ir pagrinde vykdo priklausomybę turinčių asmenų reabilitaciją.

VII. INFORMACIJOS TEIKIMAS PASLAUGOS GAVĖJUI

7.1. Informaciją paslaugos gavėjams teikia Klaipėdos miesto socialinės, sveikatos priežiūros įstaigos, Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras, švietimo įstaigos, gatvės jaunimo darbuotojai, nevyriausybines organizacijos, kurios visos nuolat tarpusavyje bendradarbiauja, keičiasi informacija apie paslaugų plėtrą ir pagalbos teikimą asmenims, patyrusiems krizę, turintiems priklausomybių, skatina naujų nevyriausybinių organizacijų plėtrą, kurios dirbtų su šia tiksline grupe. Klaipėdos miesto savivaldybė siekdama plėsti paslaugas bei įtraukti nevyriausybinių sektorių per projektines veiklas finansuoja nevyriausybinių sektoriaus teikiamas paslaugas.

7.2. Socialiniai darbuotojai nuolat bendradarbiauja su Respublikinės Klaipėdos ligoninės Psichiatrijos filialu bei kitų miestų psichiatrijos ligoninėmis, Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Socialinės paramos, Socialinio būsto, Sveikatos apsaugos skyriais, BĮ Socialinės paramos centru, DNSB ir namų valdomis, prokuratūra, teismais, antstoliais, advokatais, notarais, probacija, policija, SODRA, Valstybine mokesčių inspekcija, kitomis sveikatos priežiūros įstaigomis, NVO (nevyriausybines organizacijomis), globos namais, skolų išieškojimo tarnybomis, Užimtumo tarnyba.

7.3. Taip pat paslaugos teikiamos ir anoniminėse pagalbos grupėse. Tai – įstaigos, teikiančios pagalbą priklausomybę turintiems asmenims ir jų artimiesiems. Specialistai suteikia konsultaciją apie gydymo įstaigas, rengia užsiėmimus anoniminėms alkoholikų, narkomanų grupėms, organizuoja savitarpio pagalbos grupių užsiėmimus, suteikia emocinę paramą, šviečia ir moko gyventi blaiviai, nevartojant psichoaktyviųjų medžiagų. Paslaugos teikiamos turintiems priklausomybę arba gyvenantiems su priklausomybę turinčiais asmenims.

7.4. Informaciją apie teikiamas paslaugas turi teikti visi darbuotojai, dirbantys su minėtos grupės žmonėmis.

VIII. SUTEIKTŲ PASLAUGŲ REZULTAI, JŲ MONITORINGAS IR VERTINIMAS

8.1. SUTEIKTŲ PASLAUGŲ REZULTATAI / TIKSLAI.

Įgyvendinant Aprašo nuostatas, bus ne tik sukurtas įvairių organizacijų bei tarnybų, padedančių priklausomiems asmenims, bendradarbiavimo tinklas Klaipėdos mieste, skatinamas ir plečiamas šių institucijų bendradarbiavimas teikiant integruotas tarpinstitucines paslaugas, bet padidės ir nevyriausybinų organizacijų įtraukimas į tinklą bei jų skatinimas prisidėti prie pagalbos teikimo priklausomiems asmenims. Integruotos pagalbos tinklo dalyvių bendradarbiavimas ir teikiamos paslaugos padės efektyviau spręsti priklausomų asmenų gydymo, socialines, teisines ir kt. problemas. Koordinuotas teikiamų paslaugų procesas palengvins priklausomų asmenų paslaugų gavimą nuo pagalbos jiems proceso pradžios iki pabaigos, priklausomas asmuo nebus paliktas vienas tarp įvairių sektorių paslaugų teikėjų. Paslaugų ir institucijų koordinavimas taip pat padės taupyti bei efektyviai teikti paslaugas jas nedubliuojant, efektyviai naudojant visų įstaigų resursus. Integruotos pagalbos sistema sudarys sąlygas mažinti priklausomų asmenų skaičių Klaipėdos mieste.

Įstaigos, kurios dirba su atitinkamomis problemomis nurodomos tinklapyje <https://kspic.lt/psichologine-pagalba/turintiems-priklausomybiu/>

8.2. SUTEIKTŲ PASLAUGŲ VERTINIMAS.

Vertinama pagal integruotų paslaugų žalingai vartojantiems ar priklausomybės ligomis sergantiems teikimo etapus. Informacija teikiama integruotų paslaugų koordinatoriui, įdarbintam įgyvendinant ES struktūrinių fondų remiamą projektą „Integruotų priklausomybės ligų gydymo paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas“ pagal Nr. 08.4.2-ESFA-V-621 priemonę „Priklausomybės ligų profilaktikos, diagnostikos ir gydymo kokybės ir prieinamumo gerinimas“, kuris analizuoja paslaugų prieinamumą Klaipėdos mieste.

1 lentelė

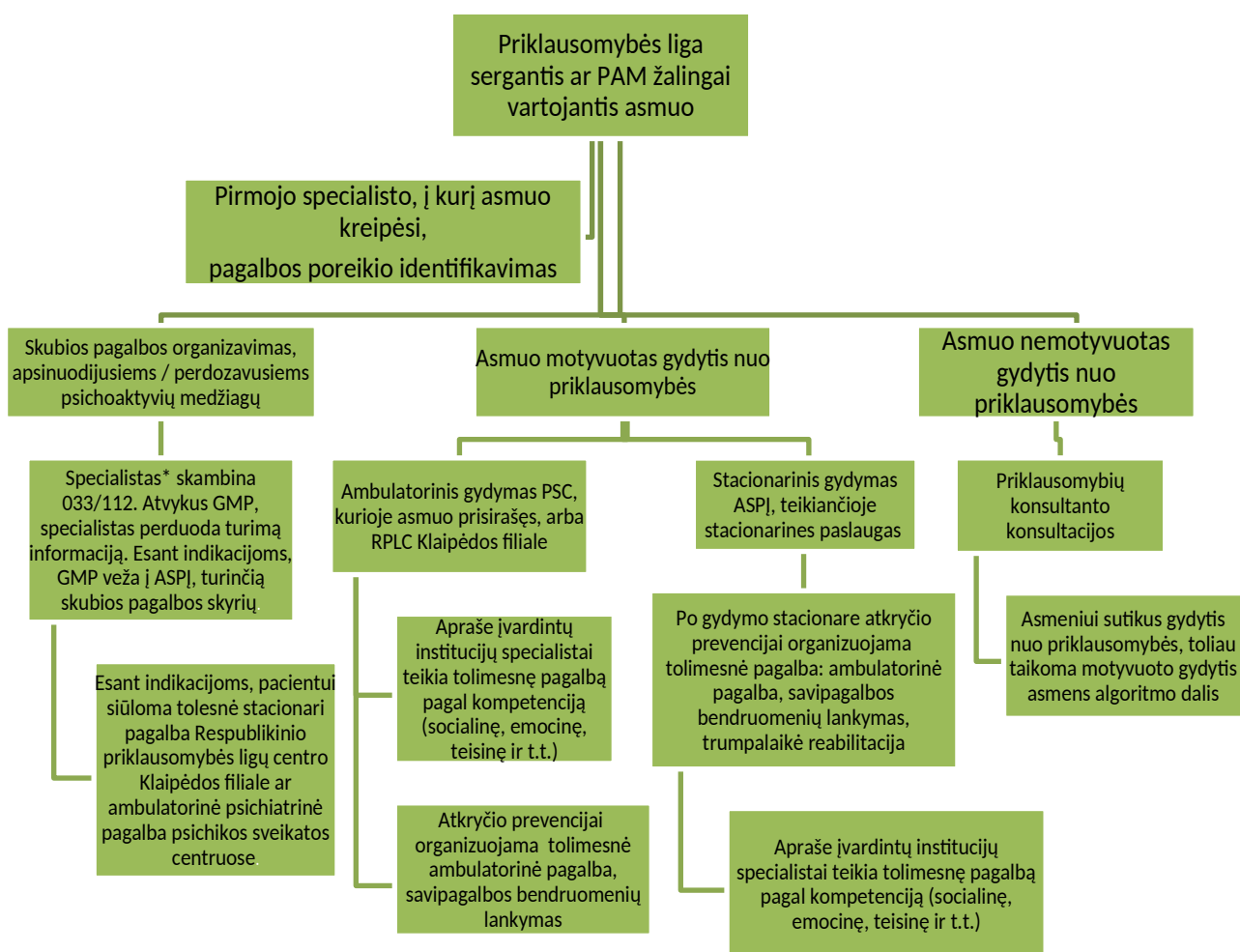
Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Vertinimo kriterijus ir rodiklis	Atsakingi	Duomenų pateikimo forma ir trukmė, už kurią atsiskaitoma
Atvejo vadybos proceso koordinavimas				
1.	Problemos / pagalbos poreikio asmeniui identifikavimas	Asmenų, kuriems reikėjo pagalbos, skaičius: - iš jų, gyvenančių šeimoje su nepilnamečiais vaikais, skaičius;	Visuomenės sveikatos biuro specialistai; atvejo vadybininkai įstaigose; socialiniai darbuotojai įstaigose	Ataskaita už metus

		- nepilnamečiai asmenys		
2.	Plano sudarymas	Asmenų, kuriems parengtas pagalbos planas, skaičius Įstaigų, numatytų dalyvauti paslaugų planuose, skaičius NVO, numatytų dalyvauti paslaugų planuose, skaičius	Atvejo vadybininkai įstaigose; socialiniai darbuotojai įstaigose	Ataskaita už metus
3.	Plano įgyvendinimo koordinavimas	Aptarimų su asmeniu, kuriam sudarytas planas, dėl plano įgyvendinimo eigos, skaičius Konsultacijų su paslaugų teikėjais, dalyvaujančiais plano įgyvendinime, skaičius Koreguotų planų po peržiūrėjimo skaičius	Atvejo vadybininkai įstaigose; socialiniai darbuotojai įstaigose	Ataskaita už metus
		Teiktų tarpininkavimo paslaugų skaičius		
		Atstovavimo paslaugų skaičius		
		Palydėjimo paslaugų skaičius		
4.	Plano įgyvendinimo įvertinimas	Planų, kurie įgyvendinti 100 proc., skaičius Planų, kurie įgyvendinti 90 proc., skaičius ir t.t. Integracijos priemonių įgyvendinimas, proc. Atkryčio priemonių įgyvendinimas, proc. Suteiktų paslaugų pagal rūšis (pvz., stacionaro, ambulatorinių, socialinių ir kt.) skaičius Įstaigų, dalyvavusių paslaugų planuose, skaičius NVO, dalyvusių paslaugų planuose, skaičius Asmenų, kurie įvykdė sudarytą planą, skaičius Šeimų, kurios įsitraukė į pagalbos procesą, skaičius	Atvejo vadybininkai įstaigose; socialiniai darbuotojai įstaigose	Ataskaita už metus
Bendradarbiavimas įstaigoje ir už įstaigos ribų				
1.	Pasitarimų su kitais reikalingais specialistais įstaigoje organizavimas	Inicijuotų pasitarimų skaičius Įtrauktų specialistų skaičius	Atvejo vadybininkai įstaigose; socialiniai darbuotojai įstaigose	Pasitarimų protokolai Ataskaita už metus
2.	Pasitarimų su kitomis	Inicijuotų pasitarimų	Atvejo	Pasitarimų

	institucijomis organizavimas	skaičius Įvykusių pasitarimų skaičius	vadybininkai įstaigose; socialiniai darbuotojai įstaigose; Visuomenės sveikatos biuro specialistai	protokolai Ataskaita už metus
3.	Dalyvavimas tarpinstituciniuose renginiuose	Renginių, kuriuose dalyvauta, skaičius	Atvejo vadybininkai įstaigose; socialiniai darbuotojai įstaigose	Ataskaita už metus
Integruotos pagalbos sistemos mieste koordinavimas				
1.	Tarpinstitucinių renginių organizavimas	Renginių skaičius Dalyvių renginiuose skaičius	Koordinatorius	Renginių programos 2 kartus per metus
		Institucijų, dalyvavusių renginyje ir pristačiusių savo paslaugas, skaičius		
2.	Seminarų, mokymų specialistams organizavimas	Renginių skaičius Dalyvių skaičius	Koordinatorius	Renginių programos pagal poreikį
3.	Atvejo vadybos ataskaitų analizė	Atliktos pateiktų ataskaitų analizės, vnt. Metinės ataskaitos pateikimas tarpinstituciniame renginyje	Koordinatorius	Ataskaita; renginio programa; 1 kartą per metus
4.	Tarpinstitucinių pasitarimų dėl kylančių problemų (tobulinant integruotą sistemą) organizavimas	Tarpinstitucinių pasitarimų skaičius Tarpinstitucinių pasitarimų dalyvių skaičius Išspręstų problemų skaičius	Koordinatorius	Pasitarimų protokolai; pagal poreikį (bet ne rečiau kaip kas 6 mėn.)

Klaipėdos miesto savivaldybės psichoaktyvias medžiagas žalingai vartojančių ar priklausomybės ligomis sergančių asmenų integruotos pagalbos sistemos tvarkos aprašo 1 priedas

PAGALBOS ASMENIMS, SERGANTIEMS PRIKLAUSOMYBĖS LIGOMIS, KLAIPĖDOS M. SAVIVALDYBĖJE ALGORITMAS

Klaipėdos miesto savivaldybės psichoaktyvias medžiagas žalingai vartojančių ar priklausomybės ligomis sergančių asmenų integruotos pagalbos sistemos tvarkos aprašo 2 priedas

PAGRINDINĖS INSTITUCIJOS IR ORGANIZACIJOS SAVIVALDYBĖJE

➤ **BI Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras** – teikia naujausią informaciją apie mokslo patvirtintus sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo būdus, konsultuoja įvairiais sveikatos, išsaugojimo klausimais, organizuoja sveikatinimo renginius, mokymus, seminarus

Adresas: Taikos pr. 76, Klaipėda. Tel. / Faks. (8 46) 23 47 96, El. p. visuomenessveikata@sveikatosbiuras.lt

➤ **Nacionalinio visuomenės sveikatos centro Klaipėdos departamentas** – vykdo valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę ir pagal savo kompetencijas gina vartotojų teises, užtikrina visuomenės sveikatos saugos teisės aktų reikalavimus atitinkančią aplinką, vykdo užkrečiamųjų ligų profilaktiką ir kontrolę

Adresas: Liepų g. 17, Klaipėda. Tel. (8 46) 41 03 35, El. p. info@klaipedosvsc.sam.lt

➤ **VŠĮ Klaipėdos psichikos sveikatos centras** – teikia medicininę pagalbą ūmių psichikos sutrikimų atvejais, vykdo ambulatorinę psichikos sveikatos priežiūrą, teikia pagalbą dvasinės krizės ištiktiems asmenims, grėšiant savizudybei ar po mėginimo nusižudyti, teikia psichologinę pagalbą psichikos sutrikimų turinčių asmenų šeimoms, teikia socialinę pagalbą psichikos sutrikimų turintiems asmenims bei jų šeimos nariams, dalyvauja jų reabilitacijoje ir habilitacijoje, bendradarbiauja su įvairiomis institucijomis, teikiama pirminio lygio pagalba asmenims, sergantiems priklausomybės ligomis (apdraustiems asmenims - nemokamai), vykdo prevencinę, švietėjišką veiklą bendruomenėje.

Adresas: Galinio pylimo 3b, Klaipėda, Tel./faks. (8 46) 410 031, El. p. info@kpsc.lt

✓ Žemo slenksčio paslaugas teikiantis kabinetas

Adresas: Taikos pr. 119, Klaipėda, Tel. 8 (46) 41 00 27, El. p. info@kpsc.lt

➤ **BI Respublikinis priklausomybės ligų centras Klaipėdos filialas** – teikiama ambulatorinė pagalba (priklausomybės ligų gydytojo psichiatro, psichologo, socialinio darbuotojo konsultacijos; socialinių įgūdžių ugdymas; nemokamas (esant galimybei) vaikų (iki 18 metų) testavimas greito narkotinių medžiagų nustatymo organizmo terpėse testais. Nustačius narkotinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimą, teikiamos specialistų rekomendacijos dėl galimų tolimesnių veiksmų ir gydymo) bei *stacionarinis gydymas* (alkoholinės ir narkotinės abstinencijos gydymas ir kt.)

Adresas: Taikos pr. 46, Klaipėda, Tel. 8 (46) 41 50 25, 664 00 783 El. p. registratura.klaipeda@rplc.lt

➤ **Klaipėdos pirminiai sveikatos priežiūros centrai** – teikia aukščiausios kvalifikuotas medicines paslaugas bei atlieka profilaktinį asmens sveikatos priežiūros darbą bei reabilitaciją.

Pavadinimas	Kontaktai
VŠĮ Klaipėdos miesto poliklinika	Taikos pr. 76, 93200 Klaipėda Tel. (8 46) 34 59 00;

	el.p. info@klaipedospoliklinika.lt
VšĮ Jūrininkų sveikatos priežiūros centras	Taikos pr. 46, 91213 Klaipėda Tel. (8 46) 34 07 09; el. p. info@jspc.lt
VšĮ Klaipėdos senamiesčio pirminės sveikatos priežiūros centras	H. Manto g. 49, 92253 Klaipėda Tel. (8 46) 40 19 84; el. p. info@sveikatosprieziura.lt
UAB „Mano šeimos gydytojas“	Naujoji Uosto g. 20-3, 92122 Klaipėda (8 46) 27 75 22 el. p. info@manoseimosgydytojas.lt
UAB Kuncų ambulatorinė klinika	Taikos pr. 28, 3 aukštas, 91220 Klaipėda + 370 46 41 05 70 el. p. administracija@vetrungesklinika.lt
UAB „MediCA klinika“	Vingio g. 16b, 95193 Klaipėda + 370 46 32 34 10 el. p. info@medicaklinika.lt klaipeda@medicaklinika.lt
UAB „Nefridos“ klinika	Nidos g. 3A, 93220 Klaipėda +370 46 39 70 70 el. p. info@nefrida.lt
UAB Brožynų sveikatos centras	Brožynų g. 8, 95209 Klaipėda + 370 46 32 08 28 el. p. brozynas@inbox.lt
MB A. Navicko konsultacinė poliklinika	Kretingos g. 65, 92304 Klaipėda + 370 46 40 20 56 el. p. stonkus@navickopoliklinika.lt
UAB „Birutės šeimos medicinos praktika“	Jūrininkų pr. 10, 95235 Klaipėda + 370 46 30 02 94 el. p. birutesmp@gmail.com birutespraktika@gmail.com
UAB „Salvijos“ medicinos centras	H. Manto g. 2, 92138 Klaipėda + 370 46 40 08 16 el. p. administracija@salvija.lt
UAB „Šviesmeda“	Smiltelės g. 61, 94263 Klaipėda + 370 46 36 03 21 el. p. sviesmeda@gmail.com
UAB „Salgymeda“	Jūreivių g. 19, 93165 Klaipėda + 370 46 49 09 33 el. p. administracija@salvija.lt
UAB Avimeda	Birutės g. 18, 91210 Klaipėda + 370 46 38 18 38 el. p. avimeda@gmail.com
S. Stanslovaitienės individuali įmonė	Šilutės pl. 62, 94217 Klaipėda + 370 46 23 94 21 el. p. stanslovaitiene@zebra.lt
UAB „Narema“	H. Manto g. 6a, 92133 Klaipėda + 370 46 43 28 99 el. p. skausmocentras@gmail.com ausrajankauskiene@inbox.lt
VšĮ Paliatyvios pagalbos ir šeimos sveikatos centras	Pievų Tako g. 38, 92236 Klaipėda + 370 46 49 33 70

	el. p. info@seimosmed.lt
UAB VNT medicinos centras	Taikos pr. 141a-121 (2 a.), 94284 Klaipėda +370 611 35888 el. p. registratura@vntmedicina.lt direktorius@vntmedicina.lt
UAB „Baltic Medics“	Dragūnų g. 2-6, 92331 Klaipėda +370 46 21 34 70 el. p. saule@balticmedics.lt laboratorija@balticmedics.lt
UAB „Salumeda“	Sportininkų g. 16, 92257 Klaipėda + 370 46 24 72 67 el. p. bendras@salumeda.lt
UAB Diagnostikos laboratorija	Priestočio g. 16 Klaipėda + 370 700 555 11 el. p. pagalba@anteja.lt
V. Grigalausko šeimos medicinos centras	Birutės g. 22, 91210 Klaipėda + 370 46 44 44 43 el. p. info@vgsmc.lt
UAB „Medbaltica“	Šermukšnių g. 1 Klaipėda +370 46 34 49 99 el. p. info@medbaltica.lt

- **Klaipėdos miesto ligoninės** – teikia diagnostikos, gydymo, reabilitacijos, paslaugas, pagrįstas mokslu ir pažangiausiomis technologijomis (Vaikų ligoninėje paslaugos teikiamos vaikams iki 18 m.):

Pavadinimas	Kontaktai
VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė	S. Nėries g. 3, Klaipėda, Tel. (8 46) 410 711, faks. (8 46) 410 716, El. p. info@kal.lt
VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė	Liepojos g. 41, Klaipėda, Tel. (8 46) 396 500, faks. (8 46) 396 625, El. p. bendras@kul.lt
VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	K. Donelaičio g. 7, Klaipėda, Tel. (8 46) 484 100, faks.(8 46) 310 950, El. p. info@kvl.lt

- **Klaipėdos nakvynės namai** – įstaiga, teikianti viešąsias socialines paslaugas Klaipėdos miesto gyventojams, padeda benamystės atvejais, organizuojant pagalbą, taip pat užtikrinant rūpinimąsi asmens (šeimos) gyvenimu ir dalyvavimu darbo rinkoje, stiprinant motyvaciją savarankiškai spręsti savo socialines problemas.
Adresas: Viršutinė g. 21, Klaipėda. Tel./ Faks. (8 46) 31 12 04, El. p. info@nakvynesnamai.lt
- **Labdaros ir paramos fondas Dvasinės pagalbos jaunimui centras** – ugdo jaunimą įvairia veikla, skatina padėti kitiems, remiantis krikščioniškais principais.
Adresas: Darželio g. 11, Klaipėda. Tel. (8 46) 36 04 11, Faks. (8 46) 36 04 12, El. p. info@dpjc.lt
- **Labdaros ir paramos fondas „Dienvidis“** – socialinė pagalba yra orientuota į vaiko socialinės kompetencijos ugdymą.

Adresas: Žilvičių g. 22, Klaipėda. Tel. / faks. (8 46) 385906, el. p. info@dienvidis.lt

- **VŠĮ „Liberi“** – organizuoja vaikų užimtumą, kultūrinę, socialinę, meninę, pažintinę – ugdomąją veiklą, atsižvelgiant į vaikų poreikius ir interesus ir vykdo kompleksinę intervenciją įveikiant sunkumus, siekiant atstatyti ir sustiprinti jų funkcijas.
Adresas: S. Šimkaus g. 17a, Klaipėda. Tel. +370 698 57207, el. p. vaikai.liberi@gmail.com
- **Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės parapija** – krikščionių maldos namai, teikiantys savitarpio pagalbos paslaugas: *anoniminių alkoholikų ir anoniminių narkomanų grupės* (draugijų nariai susirinkimuose ir vienas su kitu dalijasi savo sveikimo nuo alkoholio / narkotikų patirtimi, stiprybe ir viltimi. Nėra privalomo nario mokesčio).
Adresas: Rumpiškės g. 6, Klaipėda. Tel. (8 46) 41 01 20, El. p. mtkparapija@gmail.com
- **BĮ Klaipėdos miesto šeimos ir vaiko gerovės centras** – teikia socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugą socialinės rizikos ar krizę įgyvenančioms šeimoms, siekiant palaikyti ir atkurti savarankiškumą atliekant įvairias visuomeniniame ar asmeniniame (šeimose) gyvenime reikalingas funkcijas. Paslaugos sudėtis nustatoma pagal paslaugos gavėjo poreikius. Paslaugos teikiamos nemokamai, neterminuotai pagal poreikį. Paslaugų teikimas nutraukiamas, kai šeima išbraukiama iš socialinės rizikos ar krizę išgyvenančių šeimų apskaitos. Taip pat šioje įstaigoje yra įsteigti atvejo vadybininko etatai, kurie vykdo atvejo vadybos procesą su šeimomis, patiriančiomis riziką ar išgyvenančiomis krizę.
Adresas: Debreceno g. 48, Klaipėda. Tel. / Faks. (846) 412 145, El. p. gerovescentras@gmail.com

Priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenė Labadaros ir paramos fondas „Nikopolis“ (mišri bendruomenė)

Adresas: Senoji Smiltelės g. 6a, Klaipėda, tel.: 8 603 94072, el. paštas: emanuelis.k@yahoo.com

- **Klaipėdos pedagoginė psichologinė tarnyba** – pagalba mokiniui, mokytojui ir mokyklai. Tarnybos specialistai siekia didinti specialiųjų poreikių, psichologinių, asmenybės ir ugdymosi problemų turinčių asmenų ugdymosi veiksmingumą, psichologinį atsparumą teikiant reikalingą informacinę, ekspertinę ir konsultacinę pagalbą mokykloms ir mokytojams;
Adresas: Debreceno g. 41, Klaipėda. Tel. (8 46) 34 22 53, Faks. (8 46) 34 54 20, el. p. klaipedosppt@gmail.com

Klaipėdos karalienės Luizės jaunimo centro Atviros jaunimo erdvės – jaunimas gali save išreikšti įvairiose veiklose, dalyvauti renginiuose ir konkursuose. Nuolat vyksta įvairios veiklose bei netradiciniai laisvalaikio leidimo būdai. Dirba gatvės jaunimo darbuotojai.

Adresas: I. Simonaitytės g. 24 (2 aukštas), Klaipėda. Tel. / Faks. (8 46) 22 47 38, el. p. atvira.erdwe@gmail.com.

- **VŠĮ Asmenybės ugdymo kultūros centro atviros jaunimo erdvės** – jaunimas gali save išreikšti įvairiose veiklose, dalyvauti renginiuose ir konkursuose. Nuolat vyksta įvairios veiklose bei netradiciniai laisvalaikio leidimo būdai.
Adresas: Minijos g. 2, ir Gluosnių skgt. 2, Klaipėda. Tel. 869515345, el. p. info@aukcentras.lt

- **Klaipėdos policija** – įstaiga, įsipareigojusi formuoti mieste saugią aplinką, saugoti ir gerbti asmens teises ir laisves, kartu su valstybinėmis institucijomis ir visuomeninėmis organizacijomis įgyvendinant veiksmingą nusikaltimų kontrolės ir prevencijos politiką, bendradarbiaujant ir atsiskaitant bendruomenei bei valdžios ir valdymo institucijoms, efektyviai ir racionaliai panaudoti turimus žmogiškuosius, finansinius bei materialinius išteklius.

Adresas: Kauno g. 6, Klaipėda. Tel. (8 700) 60 700, faks. (8 700) 60 705, el. p. klaipedosvpk@policija.lt

- **Lietuvos probacijos tarnybos Klaipėdos skyrius** – vykdo teritorijoje gyvenantiems ir priežiūroje esantiems asmenims teismo nuosprendžiu (nutartimi) paskirtą probaciją, bausmes, nesusijusias su laisvės atėmimu, auklėjamojo ir baudžiamojo poveikio priemonės ir padėti prižiūrimiesiems integruotis į visuomenę.

Adresas: H. Manto g. 38, Klaipėda. Tel. / Faks. (8 46) 31 02 20, el. p. klaipedospi@klaipedospi.lt

- **Klaipėdos teritorinė ligonių kasa** – statistinių duomenų pateikimas situacijos analizei.

Adresas: Pievų tako g. 38, Klaipėda. Tel./ Faks. (8 46) 41 09 69, El. p. kltk@vlk.lt

KUR GALIMA KREIPTIS PAGALBOS, JEIGU VAIKAS VARTOJA PSICHOAKTYVIAŠIAS MEDŽIAGAS		
PASLAUGOS TEIKĖJAS	PASLAUGOS	KONTAKTAI
Klaipėdos psichikos sveikatos centras	Medicininė pagalba ūmių psichikos sutrikimų atvejais - Ambulatorinė psichikos sveikatos priežiūra - Pagalba dvasinės krizės ištiktiems asmenims, gresiant savižudybei ar po mėginimo nusižudyti - Psichologinė pagalba psichikos sutrikimų turinčių asmenų šeimoms - Socialinė pagalba psichikos sutrikimų turintiems asmenims bei jų šeimos nariams, dalyvavimas jų reabilitacijoje ir habilitacijoje, bendradarbiavimas su įvairiomis institucijomis - Pirminio lygio pagalba asmenims, sergantiems priklausomybės ligomis (apdraustiems asmenims – nemokamai) - Prevencinė, švietėjiška veikla bendruomenėje	Galinio Pylimo g. 3b, Klaipėda Tel. 8 46 41 00 31 el. p. info@kpsc.lt ; interneto tinklalapis: www.kpsc.lt
Klaipėdos pedagoginė psichologinė tarnyba	- Pagalba mokiniui, mokytojui ir mokyklai	Debreceno g. 41, Klaipėda Tel. 8 46 34 22 53; el. p.

PASLAUGOS TEIKĖJAS	PASLAUGOS	KONTAKTAI
	- Specialiųjų poreikių, psichologinių, asmenybės ir ugdymosi problemų turinčių asmenų ugdymosi veiksmingumo didinimas - Informacinė, ekspertinė ir konsultacinė pagalba mokykloms, mokytojams, tėvams ir jų vaikams	klaipedosppt@gmail.com; interneto tinklalapis: www.klaipedosppt.lt
Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras	1. Jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų (JPSPP) koordinatorius: - koordinuoja jaunimui skirtų, atvejo vadybos bei žmogaus teisių principais paremtas sveikatos priežiūros – sveikatos stiprinimo, prevencijos, konsultavimo ir stebėsenos – paslaugų teikimą savivaldybėje; - vykdo individualią atvejo vadybą (įvertina jauno žmogaus sveikatos poreikius; organizuoja motyvacinį pokalbį; sudaro paslaugų teikimo planą; tarpininkauja jaunam žmogui kreipiantis į asmens sveikatos priežiūros įstaigą dėl asmens sveikatos priežiūros paslaugų, o jei reikia – ir kreipiantis į kitas ne sveikatos sektoriaus įstaigas; palaiko su juo nuolatinį ryšį, kol bus išspręsta jauno žmogaus sveikatos problema). 2. Ankstyvosios intervencijos programa. Programa skirta jaunuoliams nuo 14 m., eksperimentuojantiems su psichoaktyviomis medžiagomis (išskyrus tabaką). 3. Priklausomybių konsultantai teikia konsultacijas paaugliams nuo 14 metų (priklausomybė nuo alkoholio)	Taikos pr. 76, Klaipėda El. p: koordinatorius@sveikatosbiuras.lt; tel. (8 46) 31 06 31, mob. 8 640 93 341, interneto tinklalapis: www.sveikatosbiuras.lt
PSICHOLOGINĖS PAGALBOS TELEFONAI: 1. Jaunimo linija 2. Vaikų linija	1. Padeda jauniems žmonėms išgyventi krizę, galvojantiems apie savižudybę, susiduriantiems su kitais gyvenimo sunkumais 2. Teikia nemokamą ir anonimišką pagalbą telefonu bei internetu vaikams ir paaugliams iki 18 m., susidūrusiems su patyčiomis, prievarta, vienetu ir t.t.	1. Tel. 8 800 28 888, el. p. info@jaunimolinija.lt; interneto tinklalapis: www.jaunimolinija.lt 2. Tel. 8 800 11 61 11, arba 116 111 el.p. klaipeda@vaikuliniija.lt; interneto tinklalapis:

PASLAUGOS TEIKĖJAS	PASLAUGOS	KONTAKTAI
		www.vaikulinija.lt
PAGALBA INTERNETU: 1. Pagalba laiškais	Programa skirta tiems, kurie nenori konsultuotis telefonu, tačiau vis tiek nori pasidalinti savo mintimis ir išgyvenimais. Į laišką stengiamasi atsakyti kuo greičiau (gaunant daug laiškų, atsakymas gali užtrukti iki 48 valandų)	Interneto tinklalapis: www.jaunimolinija.lt
Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius	Užtikrina bendros vaiko teisių apsaugos sistemos funkcionavimą ir vaiko teisių apsaugos priemonių įgyvendinimą, siekiant kiekvieno vaiko teisės į šeimą ir jo geriausių interesus	I. Kanto g.8, Klaipėda, tel. 861371511; el. p. Klaipedos.apskritis@vaikoteises.lt ; interneto tinklalapis: vaikoteises.lt
Respublikinis priklausomybės ligų centro Klaipėdos filialas	Konsultacijos tėvams; vaikų ir paauglių psichiatro konsultacija	Taikos pr. 46, Klaipėda, tel. nr. (8 46) 34 22 53, el.p. registratura.klaipeda@rplc.lt ; interneto tinklalapis: rplc.lt/filialai/klaipedos-filialas

Klaipėdos miesto savivaldybės psichoaktyvias medžiagas žalingai vartojančių ar priklausomybės ligomis sergančių asmenų integruotos pagalbos sistemos tvarkos aprašo 3 priedas

CAGE TESTAS

Trumpas CAGE (*ang. Cut down – Annoyed – Guilty – Eye opener*) testas, kurį atlikus galima pačiam įvertinti priklausomybės alkoholiui pavojų.

1. Ar kada nors manėte, kad Jums reikėtų mažiau vartoti alkoholinių gėrimų?
2. Ar Jus erzino žmonių kritika dėl Jūsų įpročių vartoti alkoholį?
3. Ar Jūs kada nors jautėte gėdą ar kaltę dėl alkoholinių gėrimų vartojimo įpročių?
4. Ar Jūs kada nors gėrėte alkoholinius gėrimus rytą, vos tik atsikėlęs, kad nusiramintumėte ir palengvintumėte pagirias?

Atsakymų interpretavimas: Minimali rizika – nė vieno teigiamo atsakymo. Vidutinė rizika – vienas teigiamas atsakymas. Didelė rizika – du ir daugiau teigiamų atsakymų.

Teigiamas CAGE testas nurodo atlikti AUDIT testą, kuris yra informatyvesnis tyrimas, sudarytas iš daugelio klausimų. AUDIT testą atlieka pirminiai sveikatos priežiūros centrai, šeimos gydytojai.

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Klaipėdos miesto savivaldybė 188710823, Liepų g. 11, LT-91502, Klaipėda
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS PSICHOAKTYVIAS MEDŽIAGAS ŽALINGAI VARTOJANČIŲ AR PRIKLAUSOMYBĖS LIGOMIS SERGANČIŲ ASMENŲ INTEGRUOTOS PAGALBOS SISTEMOS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2021-03-02 Nr. AD1-268
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Gintaras Neniškis, Savivaldybės administracijos direktorius, SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
Sertifikatas išduotas	GINTARAS NENIŠKIS, Klaipėdos miesto savivaldybės administracija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-03-02 13:28:40 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žyme nurodytas laikas	2021-03-02 13:28:47 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-05-24 11:19:56 – 2022-05-23 11:19:56
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Klaipėdos miesto savivaldybės administracija, į.k.188710823 LT", sertifikatas galioja nuo 2018-12-27 13:29:47 iki 2021-12-26 13:29:47
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	4
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.5.34.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2021-03-02 14:12:37)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2021-03-02 14:12:37 Dokumentų valdymo sistema Avilys